

Šiame numery

Poezijos pavasaris, baletas ir kas toliau.
Kaip buvo pastatyti Landsbergio „Penki stulpai turgaus aikštėje“ Amerikos universitete.
Živilės Bilaišytės eilėraščiai.
Metropolitan žvaigždė lietuviškam Kultūros židiny.
Pokalbis su muziku Faustu Strolia apie estradinės dainos konkursą.
„Kontinento“ trečiasis numeris.

Kertinė paraštė

POEZIJOS PAVASARIS, BALETAS IR KAS TOLIAU

1974-1975 metų kultūrinės veiklos ir kultūrinio pobūdžio parengimų sezonas baigiasi. Tuoju prasidės kiti, — vasaros mėlonumai. Žinoma, ir juose gali būti apšviesti įvairiausio kultūrinio elemento. Bet šį kartą norisi pakalbėti apie jau praėjusio sezono pabaigtuves, kurios sušlytė sūlo vieną kitą sugestią ateičiai.

Tiesa, čia minėsimus faktus imame iš Chicago lietuvių kolonijos. Bet jie platesne prasme gali būti labai analogiški ir kitoms gausenėms lietuvių kolonijoms, ieškančioms tradicijos gyvastingumo ir naujos išraiškos impulsų.

Ū kultūrinio sezono pabaigtuvių kulminacinio tašku Chicagoje šiemet laikytume „Poezijos pavasarį Chicagoje“ (gegužės 30-31 d.) ir Jaunučio Puodžiūno baletu studijos vakarą (birželio 7 d.).

Pereitais metais pradėtoji „Poezijos pavasario Chicagoje“ tradicija sėkmingai pratęsta ir šiemet. Tai dviejų dienų poezijos šventė, susilaukianti pakankamo dėmesio tiek senimo, tiek jaunimo tarpe. Pradiniu pirmosios dienos renginiu vėl buvo, kaip ir pernai, įrežtuos poezijos iliustravimas nuotraukomis net keliuose ekranuose. Siemietinis apipavidalinimo skirtumas tik tas, kad nuotraukos atrinktos labiau iš realaus gyvenimo, kiek pernyktės buvo daugiau spalvino abstrakto žaidimas. Tačiau abiems kartais buvo pademonstruota labai vykusiai žodžio, spalvos ir vaizdo jungtis. Ar dar galima išrasti ką nors naujo kitamet, tuo pačiu keliu einant? Ir ar nepabos publikai šis būdas, nauja atrandant tik kai kuriuos niuansus? Todėl ateinančių metų „Poezijos pavasario Chicagoje“ pirmajai dienai siūlytume daryti jungtį iš žodžio, muzikos ir dainos. Ne pačių poetų, bet aktorių reičtali iš antros dienos nukelti į pirmąją, ir jų poezijos skaitymą

paįvairinti solo dainų tarpais. O kad ta proga klausytojas išgirstų ką nors ir visiškai naujo ir kad tas naujumas pasiliktų neišnykstančiu indėliu mūsų kultūrinio gyvenimo, siūlytume štai ką. Reikia iš anksto angažuoti vieną, kitą ar kelis mūsų kompozitorius, kad jie, pasinaudodami šiuo dienų mūsų poetų eilėraščių, parašytų pluoštą solo dainų, kurių atlikimo premjeros galėtų įvykti kaip tik „Poezijos pavasario Chicagoje“ proga. Antrojoje poezijos dienų galėtų likti tik pačių poetų savos kūrybos vakaras. Bet ir vėl tenkintis vien Chicagoje gyvenančiais jau būtų truputį nuobodoka. Reikėtų bent vieno ar dviejų svečių iš kitur. Aniems iš toliau kviečiamiems būtina bent kelionę apmokėti, ir jau iš anksto reikia ieškoti tam šaltinių ir mecenatų. Tokia

(Nukelta | 2 psl.)

1975 metų „Poezijos pavasaris Chicagoje“; Jaunimo cent ro kavinėje gegužės 31 d. mūsų poetų kūrybą skaito Jurgis Bradūnas, Eglė Juodvalkytė ir Liucijus Alenkas. Nuotrauka D. Vakarės.

A. Landsbergio „Penki stulpai turgaus aikštėje“ Amerikos universiteto scenoje

Neseniai, Carbondale mieste, Illinois valstijoje, įvyko ne eilinis teatro pastatymas — lietuviškas vaidinimas anglų kalba, taikytas ne lietuviškos kilmės publikai. Repetuoja buvo šešias savaites, keliom savaitėm ilgiau negu kiti to universiteto spektakliai. Užtat aktorių kolektyvas vaidino kaip darnus ansamblis. Buvo keturi spektakliai, kurių vienas buvo skirtas vietos gimnazijų mokiniams. Publikos viso buvo apie 1000 žmonių. Prie žiūrovų nepatogumo prisidėjo ir nelėmtas laikas — pats semestro galas, egzaminų pradžia. Čia teko ir man padirbėti prie ne vieno pastatymo aspekto. Užsirašiau savo išpūdžius, kurių pluoštu dabar norėčiau su kitais pasidalinėti.

Vaidinimas — Algirdo Landsbergio „Penki stulpai turgaus aikštėje“.

Muzika — M.K.Čiurlionio. Vieta — Southern Illinois universiteto didysis teatras, Carbondale, Illinois.

Laikas — 1975 m., gegužės 9, 10, 11 d.

Režisierius — Alfreds Straumanis, latvis profesorius; jo asistentas — Juris Valters.

Artistai ir technikai — universiteto studentai.

Balandžio 17 d., ketvirtadienis

Šiandien įvyko staigmena. Ligi šiol prisidėjau prie „Penkių stulpų“ pastatymo tik rašalu ir plunksna. Dr. Straumanis aplinkinių gimnazijų mokytojams išsiuntė Lietuvos partizanų gyvenimo istorijas, surinko informacinę medžiagą apie vaidinimą ir jame iškeliamus konfliktus ir liepė suredaguoti eilę klausimų, į kuriuos gimnazistai atsakys po spektaklio. Pasakyti lengva, padaryti... na, reikėjo ne tik perskaityti Landsbergio vaidinimą

EGLĖ JUODVALKYTĖ

lietuviškai ir angliškai, susipažinti su Šilbajorio bei kitų paralytom studijom, bet ir suvirškinti Lukšos Partizanai už geležinės uždangos, Lietuvių enciklopedijoje randamas žinias, bei Barono, Alanto ir Ramojaus romanus. Darbo buvo nemažai, o kiti, lietuviškai neskaityt, padėti negalėjo. Užtat aš pagalvojau, kad iki paskutinės repetitijų savaitės nebūsiu labai reikalinga. Nelaimė, šiandien Juris gavo žinią, kad jo žmonos brolis miręs, ir jis su visa šeima tuojau išvažiuoja į laidotuves, o grįš tikrai po savaitės. Tad šį vakarą jis atidavė man savo, asistento, skriptą, pasodino į savo kėdę, paaiškino visas pareigas ir, palinkėjęs geros kloties, išskubėjo. Aš nekantriai laukiau jo grįžtant, nes niekuomet nenorėjau prisidėti prie technikinės pastatymo dalies. Taipgi, nesijaučiu esanti autoritetas, visi artistai mano pažįstami, kiti net geri draugai, kaip reikės sudrausti juos ar įsakinėti jiems? Negana to, bijau šitos atsakomybės.

Universitete didelis susidomėjimas vadınamu „Pabaltijo vaidinimu“. Visi nori žinoti, apie ką bus vaidinama, ar jiems verta bus pamatyti, ar tai bus kažkoks „pabaltiečių — pabaltiečiams“ reikalas.

Balandžio 26 d. šeštadienis

Jau nebėra nė dviejų savaitių iki premjeros. Juris grįžta rytoj. Kol kas viskas eina kaip sviestu patepta. Tik vakar vežimas subraškėjo — atrodo, kad vienas artistas apsisuks ir išeis. Bet šią dieną vėl viskas rieda kaip riedelė. Mat, vakar, režisierius labai užsipuolė ant artisto, vaidinančio Leoną, girdi, tas nepasirošia repetitijom, padėjo šautuvą ne vie-

toj, nepakankamai garsiai kalba. Leonas bandė žodį įterpti, tai Straumanis jam liepė tylėti ir klausytis. Galų gale, visas iš pykčio paraudonavo, kaklo gyslos iššoko, ir atrodo, kad jis viską mes ir išeis. Tačiau, šiaip taip susitardė ir per sukastus dantis iškošė likusius sakinius. Pasirodo, to atspalvio balse ir ieškojo Straumanis. Supykindamas Leoną, ir norėjo iš jo išgauti tinkamą susijaudinimą. Šitam metodui pavykus, Straumanis Leonui paaiškino viską, bet jis kartais šiurkštokas, ir Leonas ne juokais buvo supykęs. Vėliau, žinoma, atlyžo ir net prisipažino man, jog dabar Leono charakterį geriau suprantaš. Šiandien vėl teko repetuoti rūsy, nes šokėjai yra užėmę sceną iki gegužės ketvirtos.

Gegužės 1 d., ketvirtadienis

Juris grįžo tik prieš tris dienas. Gerai, kad atsirado, nes dabar ir dekoracijų statymas vyksta pilnu tempu, ir apšvietimo eskizus reikia galutinai patikrinti, o prie visko reikalinga jo ranka. Repetitijų prižiūrėjimas, sufleravimas, atrodo, ir liks man. Dabar jau nebe taip baisu. Šiandien sužinojom, kad tikrai niekur negastoliuosim — tai buvo didelis smūgis visiems. Pasirodo, kad ne viena lietuvių grupė buvo parodžiusi susidomėjimą, bet užsiminus apie patalpas bei pinigus, iš didelio susidomėjimo išėjo tik šnipšt. Ir gaila ir pikta — tokia proga!

Cionai, spaudos informavimas vyksta pilnu tempu — jau abu vietiniai laikraščiai atspausdino straipsnelius apie būsimus spektaklius. Tik gaila, vienas, duodamas trumpą lietuvių tautos istoriją, nepriklausomybės laikotarpi (1918-1940) pavadino carine priespauda. Ką gi, žmogus arba neapsiskaitęs arba asilas. Tur būt, — asilas.

Beveik pamiršau — mergaitė, vaidinanti Gražiną, atėjo pas mane šį vakarą verkdam ir sakė, kad ji nežinanti ko griebtis, kaip vaidinti jauną, kuklią, nai-vią, kartu visai paprastą ir labai komplikuotą merginą. Iki šiol jinau vaidino tikrai labai senas moteris, bet tokias vaidino ypač gerai. Aš ją bandžiau nuraminti, nes ji tikrai gerai vaidina, tik dar neturi savim pasitikėjimo. Būt gerai, jei ji truputį mažiau stengtųsi, nes kartais atrodo kaip pertempta styga, gali trūkti. Darėsi truputį baugu, kai man pasakius, jog aš visiškai pasitikiu jos vaidybiniais gabumais ir neabejoju, kad ji Gražinos vaidmenį puikiai suvaidins, jos veidas nušvito, ji ašaras nubraukė ir, akių nuo mano veido neatitraukdama, kartojo: ar tikrai, ar tikrai, tu neapgadinėsi mane?

Dar ką nors parašyčiau, bet trijų-keturių valandų repetitijos gerokai išvargina, o ryt vėl anks-

Algirdas Landsbergis

Nuotrauka V. Maželio

Gegužės 6 d., antradienis

Nuo šios dienos iki pirmadienio ryto rašysiu kasdien, kad ir trumpai. Vakar rytą su 'komentatorium' nuvažiuavau į miestelio radijo stotį tarti keletą žodžių apie Landsbergį, „Penki stulpai“ ir mūsų pastatymą radijo programoj „Kava su Larry“. Programos vedėjas jau buvo susipažinęs su Lietuvos geografine padėtimi, tai nors to nereikėjo aiškinti. Mūsų 'komentatorius' informavo programos klausytojus apie vaidinimą iš aktoriaus perspektyvos, o aš mėginau trumpai išsirengti. Nelabai tikiu, kad daug žmonių klausytųsi jo programos, bet jei ji į vaidinimą patrauks nors dešimtį, bus labai gerai.

Vakar vakare neturėjom repetitijos, bet režisierius norėjo pamatyti visą aprangą su tinkamu apšvietimu, tai nei aktoriams, nei man atvangos nebuvo. Antanui atrodo reikės ieškoti kito kostiumo, nes dabar jo vestuviniai rūbai daugiau panašūs į kaukių balius aprangą. O batai, batai! O su jų radimu jau blogiau. Ir reikėjo jam kojų kaip li-zių! Visų rūbai tamsūs, pilki, bespalviai, tik Gražinos vyšninės kojinės ir Aldonos vestuvinės suknelės juosta turi truputį spalvos. Šiaip, iš drabužių žiūrovas negalės nustatyti vaidinimo nei laiko, nei vietos. Straumanis kaip tik to ir norėjo, kad viskas liktų miglose, leidžiant kiekvienam žmogui suartinti tą konfliktą su

tokiu, kuris jam realus. Visas

konfliktas perkeliamas iš kažkokios neaiškios Lietuvos, esančios, dievai žino, kaž kokiam pasaulio kampe, į kiekvieno žiūrovo gyvenamą kambarį. Tuomet žiūrovas bus priverstas vaidinime iškeltus asmeninės laisvės, pasiaukojimo, pareigos, meilės klausimus svarstyti ir apmąstyti.

Pirmą kartą šiandien pamačiau apšvietimą ir dekoraciją jau scenoje. Tikrai įspūdinga. Ant scenos bus penkios atskiros vietos kur veiksmai vyks. Jų aukštis paįvairintas platformom. Kai viena vieta bus apšviesta ir ten bus vaidinama, kitos skendės tamsoje, tikrai penki, aukšti, juodi stulpai boluos nuošaliai. Visur vielinės perdaros, pinučiai, iš viršaus grėsmingai pakibę vielinis tinklas. Vietoje baldų — juodos kaladės, tik lova Aldonos kambarį apdengta ir su pagalve. Bet ir ta tamsi, violetinė, neatrodo minkšta. Šturpus vaizdas, net nugara pagaugais eina.

Šį vakarą buvo pirmoji technikinė repetitija. Aš pagalvojau, kad nebūsiu reikalinga iki aštuntos, nors aktoriams buvo liepta pasirodyti septintą. Kažkoks nuėjimas pasiuntė mane teatran pusę aštuonių, ir vos tik pamačiau Jurį, supratau, kad ir tai per vėlu. Išklaučiau jo be žodžių, nesiteisindama, nors viduj kraujas virė. Ar aš išbalus buvau, ar raudonavau, pati nežinau. Mano laimei, technikai vėlavosi, tai spėjau sceną sutvarkyti, nušluoti, numalšinti savo artistus,

(Nukelta | 2 psl.)

Kertinė paraštė

(Atkelta iš 1 psl.)

proga poezijos bičiuliams tikrai būtų neeilinis išgyvenimas išgirsti skaitant, sakysim, Bernardą Brazdžionį, Antaną Gustaitį, Henriką Nagį, Alfonsą Nyką-Niliūną, Danguolę Sadūnaitę, Jurgį Blekaitį ir kt. Viena tačiau aišku, jog "Poezijos pavasario Chicagoje" tradicija reikia kūrybingai tęsti ir toliau. Tegu tik viso to organizatoriai Teresė ir Jonai Bogutams bei jų talkininkams dar ilgai nepritrūksta kantrybės ir ir to švento užsidegimo patiemis atsukti ir kitus bent dienai atitraukti nuo pilkos ir įgrisusios kasdienybės. O juos galėtų pasukti ir kiti kitose lietuvių kolonijose.

Antrasis sezono pabaigtuvių perlukas buvo Jaunučio Puodžiūno baletas studijos vakarais Jaunimo centro didžiojoje salėje, Chicagoje. Sokant solo patį J. Puodžiūną ir Violetą Karosaitę, kartu su visa studija buvo atlikta Rachmaninovo "Paganini rapsodija" ir Borodino "Poloviečių šokiai". Chicagoje, kaip ir kitose lietuvių kolonijose, yra gana apriboti įvairių menų studijų kursų ir pan. Sezono pabaigtuvių prastai jų darbo vaisius parodyti ir visuomenei. Niekas nė negalvoja priekaištauti, kad ne viskas, kas rodoma ar girdima, yra aukšto lygio ir be trūkumų. Vis dėlto tarp daugelio maloniai nustebina Jaunučio Puodžiūno baletas studija. Jos pabaigtuvėnė programa buvo paruošta taip ir su tokiu respectu statomam dalykui, kad iš tos turimos medžiagos vargu ar dar begalima ką nors geresnio ištraukti. Sezoje buvo regimas ne vien tik žaidimas rimtais dalykais, bet ir kūrybinė darbo nuotaika, kurioje jokio kompromiso nedaroma šiuo žemyn. Programai pasiūlymas, buvo tiesiog gaila, kad visa tai tikrai kartą metuose.

Ir tolimesnis prierašas tebūna jau gundymas, kad Puodžiūno baletas studija (su juo pačiu ir Karosaitę) praskaidrintų mus ir ateinantį rudenį. Ir dar kokia proga! Girdėjome, jog kažkad apie spalio pabaigą "Margaritė" iniciatyva rengiamas Jaunimo centro didžiojoje salėje M. K. Čiurlionio 100 metų gimimo sukakties minėjimas. Girdėjome taipgi, kad jau P. Petrutis suka sau galvą, kokią ir kaip suorganizuoti programą? O labai norėtusi, kad ji paliktų tokį įspūdį ir būtų tokio lygio, kaip kadaise čia inscenizavoje Donelaičio "Metai" rašytojo sukakties proga. Tad siūlome ir prašome Karosaitę, Puodžiūną ir studiją ta proga baletu forma pastatyti M. K. Čiurlionio simfoninę poemą "Miške". Tai galėtų būti tikrai užburianti lietuviškojo miško pasaka su Panu, jei norite — su mūsų liaudiškuoju Miškiniu, laime ir kitais kerinčiais gamtos paveikslais. O visa tai būtų tikras ir naujas indėlis šios rūšies lietuviškan repertuaran. Dekoracijomis galėtų patalkinti, sakysim, ir Vytautas O. Virkau, gamtos, medžių ir aplamai lapijos užkeretas dailininkas.

Prie 20 minučių baletu galima būtų prisiliesti ir vokalinę minėjimo programą, bet irgi indėliškai naują. Reikia užsakyti kuriam nors mūsų kompozitoriui, kad jis parašytų ciklą dainų, naudodamas mūsų poetų Čiurlioniškos temos eilėraščių žodžius. Prie baletu ir solo ciklo pridėjus dar atitinkamo lygio kondensuotą akademinio žodžio dalį, jau ir turėtume minėjimą, išsimušą iš trufareto ir atnešų šį tą išliekančio.

Algirdo Landsbergio "Penkių stulpų turgaus aikštėje" spektaklių scenos iš universitetinio pastatymo Carbondale, Ill.

IŠ TEATRINIO DIENORAŠČIO

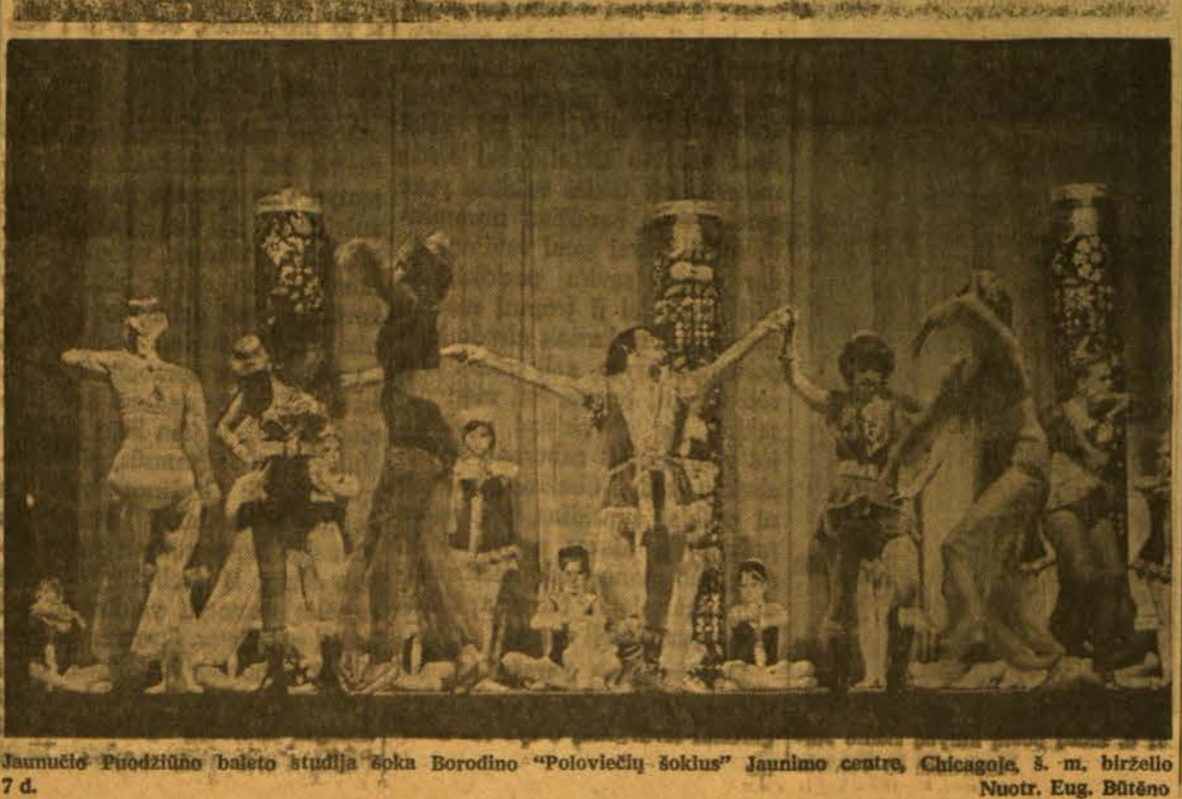
(Atkelta iš 1 psl.)

patikrinti, kad visi jų reikmenys būtų vietose; vienu žodžiu, atlikti viską, kad repeticija galėtų sklandžiai vykti. Repeticija buvo nuobodi ir ilga kaip kiekviena technikinė repeticija būna. Pirmą valandą ryto buvo nutarta ją nutraukti ir atidėti rytdienai, nors dar nebuvom įpusėję. Namie visi išsiskirstėm be ūpo ir išvargę. Gražina vėl ieškojo padorinimo. Ji šį vakarą taip susijaudino vaidindama, kad kūkiodama negalėjo išarti reikiamų žodžių. Ji nepaprastai pergyvena tą vaidmenį, mat, pati gyvena Graikijoje, kai tenai vyko perversmas prieš keletą metų, ir visos vaidinimo temos jai labai realios. Tačiau, kaip artistė, ji privalo savo jausmus padėti į šalį, kai to reikalauja vaidinimas. Ji jau trečią kartą taip nesuvaldė. "Deputatė" taipgi norėjo žinoti, ar ji pakankamai kieta. Aš abi kiek galėjau nuraminuot. Deputatės vaidinimo man atrodo itin tinka moteriai, nors Landsbergis buvo numatęs vyrui. Įdomu, kaip jis reaguoja į tokį pakaitimą. Tiesa, Straumanis minėjo, kad Landsbergis, gal būt, atsikrišias į premjerą. Visas kolektyvas pagyvyje — kiekvienas dabar norėtų pakalbėti su dramaturgu, nes visi, atrodo, vaidinimo paveiktai ir svarsto jo esminius klausimus.

Gegužės 7 d., trečiadienis

Šiandien per vietos televizijos stotį rodė vaidinimo ištrauką: pasikalbėjimą tarp Aldonos ir Prokuroro. Abu gerai vaidina, nors man atrodo Prokuroras daro klaidą, vaidindamas kerštingą asmenį, nes tai kenkia centrinei veikalo minčiai. Antanas kol

Konkrečios sugestijos čia labiausiai sakomos Chicagoje, bet savo kryptimi jos galėtų praversti ir kitoms kolonijoms. Būtu labai gerai, kad visos šios kalbos, rūpesčiai ir raštai realizuotųsi konkrečioje kūrybos tikrovėje. k. brd.

Jaunučio Puodžiūno baletu studija epka Borodino "Poloviečių šokiai" Jaunimo centro, Chicagoje, š. m. birželio 7 d.

kas atrodo pats silpniausias kolektyvo narys. O jis yra antrasis centrinės minties ramstis. Jau beliko tik viena repeticija, ir man atrodo, kad mažai vilčių, jog jis pasitaisys. Pažiūrėsim. Ryt vakare ateina laikraščio draminių spektaklių recenzentas. Aktoriai jaudinasi, Profesorius Straumanis jiems pasakė, kad recenzentas būsiąs vienintelis generalinės repetacijos stebėtojas. Vieni nenorėję nežinoti, kad kritikas sėdės auditorijoje, bet kiti įtaigoja, jog laikas pratintis prie žmonių. Repeticija ėjo gana gerai. Šiandien Jonas ir Antanas repetavo su tikrais pistoletais, kuriuos jiems uždrausta nusinešti nuo scenos. Juos privalo perduoti man, mano pavaduotojui arba luošajai Karlos. Mes gi privalom juos visur nešiotis, kad kas nors įslinkęs nenukliuoktų. Iš karto pistoletas man buvo labai sunkus, bet greit ranka prie jo priprato. Metalas net gana maloniai prigludo prie mano delno. Savininkas sakėsi neatsimenas, ar pistoletuose yra kulkų ar ne. Aš tuo nepatikėjau, bet vis tiek stengiuos juos atiduoti savo pavaduotojui. Karlos, jo pagalbininkas, važinėja ratukais, bet sugeba atlikti visus darbus. Aš dažnai netenku kantrybės, nes ji daugiau mėgsta aiškinti, kodėl negalėjo ką nors daugiau atlikti, negu bandyti darbą padaryti. Ir šiandien paklausiau jos prieš repeticiją, ar alyvos pamerktos, ji atsakė, kad alyvų negavusi. Paklausus, kokias geles ji turinti, ji pasakė — jokių. Tada, kad pradės aiškinti, kad alyvos nužydėjusios, o plastikinių nėra, ji negalinti visur nulėkti, viską atlikti, tai ne jos kaltė. Aš ją pertraukiau ir pasakiau, kad man visai neįdomu kieno kaltė, bet alyvos turi būti rastos. Galų gale ji grįžo su sauja kažkokių neaiškių gelių. Šiam vakarui užteko, bet rytoj būtinai turim gauti alyvų.

Gegužės 8 d., ketvirtadienis

Straumanis atrodė nemiegojęs, kaip ir daugelis mūsų. Vos pasiveikino, paakiai juodi,

Gegužės 9 d., penktadienis

Šiandien buvę du spektakliai. Vidurdienį įvyko specialus spektaklis vietos gimnazijoms, o vakare premjera. Gimnazistų buvo pora šimtų. Vaidinimo pradžioje jie tarpusavyje juokavo ir šnabždejosi. Mano aktoriai viens po kito ėjo man skstis jų elgesiu, tik aš nieko negalėjau padaryti. Ačiū Dievui, vaikai nusiramino ir gana atidžiai išsėdėjo per tas dvi valandas. Šiandien jau buvo ir ūpas ir liepsna. Spektaklis ėjo labai gerai. Šiakt, žinoma, eis dar geriau. Po spektaklio gimnazistams buvo išdalinti klausimų lapai apie pastatymą, kuriuos jie užpildė ir paliko išvažiudami namo. Bus įdomu paskaityti jų atsakymus į mano suprojektuotus klausimus.

Gegužės 10 d., šeštadienis

Užkulis lauksčiau šį vakarą su plastikine citrina, švirksdama truputį rūgšties į artistų vandenį. Sako, labai sveika balsui, gerklė. Buvo maža krizė: Gražina užmiršo apatinį namuose, o jis jai būtinai reikalingas. Laimė mūsų "berniukas" paskolino

nesiskutęs. Jis irgi labai jaudinasi — premjera ryt vakare. Šiandien užkulis surinkau saują vinių — meduok Dieve, įsivarytu, kuris artistas į koją, ir po spektaklio.

Aš kartais užmirštu, kad vaidina ne lietuviai ir, kad jie nežino, kaip reikia išarti tuos pažeistus gatvių pavadinimus, kad jiems nieko nereikia alyvos — lietuviškasis meilės simbolis. Man Antanas, kuris ir taip neturi kažin kiek pajautimo, pasakė: "Aš vienos gelės nuo kitos neatiskiriu". Ir numojo ranka. Aš kone pravirkau. Kitą kartą Juris atsinešė į repeticiją latviškų dainų plokštele, ir mudu klausėmės be žodžių, suprasdami dainininkus, viens kito ir abiejų tautų sielvartą, kurio amerikiečiai negali suvokti. Sluodama scena, šianakt galvojau apie Aldonos ir Gražinos situaciją ir verkiau. Repeticija buvo gera, bet be įsijautimo. Visi savo vaidmenis moka gerai, bet neišžižiebė ugnis, nesuliepsnojo. Vėl visi išsiskirstėm be ūpo.

Gegužės 9 d., penktadienis

Šiandien buvę du spektakliai. Vidurdienį įvyko specialus spektaklis vietos gimnazijoms, o vakare premjera. Gimnazistų buvo pora šimtų. Vaidinimo pradžioje jie tarpusavyje juokavo ir šnabždejosi. Mano aktoriai viens po kito ėjo man skstis jų elgesiu, tik aš nieko negalėjau padaryti. Ačiū Dievui, vaikai nusiramino ir gana atidžiai išsėdėjo per tas dvi valandas. Šiandien jau buvo ir ūpas ir liepsna. Spektaklis ėjo labai gerai. Šiakt, žinoma, eis dar geriau. Po spektaklio gimnazistams buvo išdalinti klausimų lapai apie pastatymą, kuriuos jie užpildė ir paliko išvažiudami namo. Bus įdomu paskaityti jų atsakymus į mano suprojektuotus klausimus.

Gegužės 10 d., šeštadienis

Užkulis lauksčiau šį vakarą su plastikine citrina, švirksdama truputį rūgšties į artistų vandenį. Sako, labai sveika balsui, gerklė. Buvo maža krizė: Gražina užmiršo apatinį namuose, o jis jai būtinai reikalingas. Laimė mūsų "berniukas" paskolino

Gegužės 10 d., šeštadienis

Užkulis lauksčiau šį vakarą su plastikine citrina, švirksdama truputį rūgšties į artistų vandenį. Sako, labai sveika balsui, gerklė. Buvo maža krizė: Gražina užmiršo apatinį namuose, o jis jai būtinai reikalingas. Laimė mūsų "berniukas" paskolino

jai savo. Aš pati vaidinimo išsalės dar nemačiau. Prieš tris savaites Juris pasakė, kad man neteks visai jo pamatyti. Pravirkau. Jau tada laukiau tos dienos, kada galėsiu pamatyti užbaigtą pastatymą, o dabar dar daugiau norisi.

Tad labai apsidžiaugiau, kai Juris pasakė, jog jei viskas ir toliau eis be kliūčių, tai sekmadienį galėsiu išeiti į publiką ir pamatyti vaidinimą.

Šiandien galvojau apie artistus: jie yra paklusnūs ir per daug temperamento nerodo, mano darbą gerokai palengvindami.

Gegužės 10 d., šeštadienis

Po vakarykštės premjeros buvau taip pavargusi, kad tik šianakt, jau po antro spektaklio, atsisėdau parašyti kelis žodžius. Premjera. Stebuklingas žodis. Šešias savaites dirbta išjuosius, įtemptai, kad tik priėjus prie šio momento. Rodos sakiau, kad, vaidindant gimnazistam, jau buvo liepsna. Na, jei taip, tai premjera buvo Mačernio žodžiais "svaidantis šviesas į tamsą lauzą". Ir koks skirtumas, kai auditorija pilna žmonių! Artistas užvaldo klausytojų ir nepaleidžia jų. Kokia galybė!

Pasirodė gan įdomus reiškinys. Straumanis mums dar anksčiau aiškino, kad jis prie šio vaidinimo pastatymo pritaikęs Brechto "autolimo" principą. Tai yra, pirmiausia žiūrovas yra įtraukiamas į veiksmą, suaudrinamas, o tuomet, jam giliai įsijautus, yra išbloškiamas staigiai iš to jausmo. Tuo Brechtas norėjo žiūrovas priversti mąstyti, spręsti problemas, o ne vien jausminiai pergyventi sceninius pastatymus ir juos užmiršti.

Gal kai kuriuos principus Straumanis ir pritaikė "Penkiems stulpams", bet išėję žiūrovai sakė, kad nebuvo nei vienos akimirkos, kur jie nebūtų buvę įvėlti į veiksmą. Jie visi išsalės išėjo pritręnkai. Iš visų pasikalbėjimų atrodo, kad jie svarsčiau išsklaidė klausimus. Reikia — pastatymas pavyko. Patį pabaigą yra labiausiai įjautęs momentas: Gražina klaido ir sako tokius lyriškus, poetinius žodžius savo mirusiam sužadėtinui, rankose laikydama alyvų puokštelę, o jos veidą apšviečianti šviesa pamažu blėsta. Tai bent premjera.

O šis rytas susilaukė visai kitokių problemų. Pasirodė laikraščio recenzija. Paskaityčiau ir supratau, kad bus labai skirtingos artistų reakcijos. Šiarp recenzija labai teigiama, beveik visi artistai pagirti, režisierius pagirtas, techniniai aspektai pavadinti profesionaliais, veikalas bei jo išskelti klausimai svarbūs, bet... Ir visuomet tas "bet". Nors iš tikro su recenzento nuomone negaliu nesutikti — jis sako, kad viso pastatymo silpniausia vieta yra vaidyba aktorius, suvaidinuso Antaną. Esmą jis neperdavė Antano vidinio konflikto, neįtikino žiūrovų, kad jis menininkas, nei kad jį kančia abejonės. Nenorėčiau būt Anatanu. Nelabai norėčiau jį pamatyti, o vakare šiaip ar taip reikės. Kad tik jis neimtu per daug į galvą.

Nesitikau tik su recenzento peikimu Deputatės ir Pirmininko vaidybos. Jis buvo nepatenkintas, kad Pirmininkas buvo juokingas. Bet kaip tik to ir siekė Straumanis, kad būtų akimirka atsilėidimo, nes visais vaidinimas rimtas ir sunkus. O Deputatė gerai vaidina. Vietomis gal truputį perdeda, nes jai trūksta paties tipo supratimo, bet ji vaidmenį atlieka įtikinamai. Su Gražina šį vakarą bėdos nebuvo, nes recenzentas ją išgyrė. Bijau ir pagalvoti kas būtų įvykę, jei ją būtų papeikęs. Bet ir be jos buvo "verksmo ir dantų griežimo". Pasirodo, Deputatė taip susijaudino, kad paskambino režisieriui ir pasifraukė iš vaidinimo. Tik jis ir universiteto režisū-

ros profesorė ją perkalbėjo. Pirmininkas visai kitaip reagavo. Jis sakėsi nepaisys vieno žmogaus nuomonės. O Antanas vaikštinėjo toks įpykęs, kad su juo susikalbėti buvo stačiai neįmanoma. Jis visą laiką kartojo, kad recenzentas kvailys. Aš tikrai vieno būjau, kad tik nepakeistų kaip nors savo rolės. Jau gana to, kad vakar per abu spektaklius toj vietoj, kur jis turį Gražiną aistringai pabučiuoti, jis ją tik apkabino ir priglaudė. Gražina šiandien manęs paprašė, kad aš pakalbėčiau su režisierium apie tai. Na aš taip ir padariau. Straumanis sakė, kad jau minėjęs tai Antanui, o be to, jis ma-

(Nukelta į 4 psl.)

Tel. PR 8-3229
DR. ANNA BALIUNAS
2858 West 63rd Street
AKTŲ, AUSŲ, NOSIES IR GERKLĖS LIGOS
Valandos pagal susitarimą

DR. K. G. BALUKAS
Akusherija ir moterų ligos
ginekologinė chirurgija
6449 So. Pulaski Road (Crawford Medical Building) Tel. L. U. 5-6446
8007 W. 83 Pl., Justice, Ill. 599-0500
Pirma ligonius pagal susitarimą, jei neatliepia, skambinti 274-8012

DR. VL. BLAŽYS
PLAUCIŲ IR VIDAUS LIGOS
2801 West 63rd Street
Kampus 63-clos ir California
Val: pirmad., antrad., ir ketvirtad. 6 iki 7:30 val. vakarų.
Šeštad. nuo 2 iki 3:30 val.
Pagal susitarimą.
Ofiso tel. 470-1042
Rezid. tel. WA1brook 5-3048

Tel. ofiso HE 4-5849, rez. 383-2233
DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val. pirm., ketv. 1 iki 7 popiet.
antrad., penkt. 1-5, treč. ir šešt. tik susitarus.

Dr. Ant. Rudoko kabineta perėmė
DR. EDMUND E. CIARA
OPTOMETRISTAS
2709 West 51st Street
TEL. GR 6-2400
Val. pagal susitarimą: pirmad. ir ketv. 1-4 ir 7-9; antrad. ir penktad. 10-4, šeštad. 10-3 val.
Ofs. tel. 785-4477 Rez. PR 8-6960

DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
Specialybė — Nervų ir Emocinės Ligos
CRAWFORD MEDICAL BUILDING
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą
Rezid. tel. — GI 8-6873

DR. W. M. EISIN-EISINAS
AKUŠERIJA IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6182 So. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei neatliepia, skambinti: MI 2-0001.

Tel. — BE 3-5893
DR. A. B. GLEVECKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė Akių Ligos
3907 West 103rd Street
Valandos pagal susitarimą
Ofiso tel. PR 8-2220

DR. JANINA JAKŠEVIČIUS
JOKSA
VAIKŲ LIGOS
2656 West 63rd Street
Pirmad., antrad., ketvirtad. ir penkt. nuo 12 iki 3 val. ir nuo 6 iki 8 val. vak., šeštad. nuo 1 iki 4 val.
Afs. PO 7-6000 Rez. GA 9-7278

DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
8944 West 63rd Street
Valandos pagal susitarimą
ODOS LIGOS — CHIRURGIJA

DR. K. A. V. JUCAS
489-4441 — LO 1-4605
Jei neatliepia 561-1070
O f i s a i
Ofisai: 2403 W. NORTH AVENUE
5214 N. Western Avenue
Valandos pagal susitarimą

Visi telefonai 652-1381
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Val. kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiad. ir šeštad. tik susitarus.

DR. TERESĖ KAZLAUSKAS
VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTĖ
9753 W. 143 Street
Orland Park, Ill. 60462
Valandos pagal susitarimą
Tel. — 640 0887

Tel. ofiso ir buto OLYmpic 2-4159
DR. P. KISIŠLIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1443 So. 50th Avenue, Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak.
Išskyrus trečiadienius
Šeštadieniais 12 ir 4 val. popiet.

Tel. REllance 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
(Lietuvis gydytojas)
8925 West 59th Street
Val: pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. nuo 12-4 val. p. p. 6-8 val. vak. šeštad. 12-2 val. p. p. trečiad. uždaryta.

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
KŪDIIŲ IR VAIKŲ LIGOS
SPECIALISTĖ
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Valandos: Kasdien nuo 10 val. ryto iki 1 val. popiet.
Ofiso telefon. RE 7-1168
Rezid. telefon. 239-2919

Ofiso HE 4-1818. Rez. PR 6-9801
DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė vidaus ligos
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave., kampas)
Val: pirmad., antrad., ketv. ir penkt. Nuo 8 iki 7 val. p. p.
Tik susitarus

Tel. — 282-4422
DR. ROMAS PETKUS
AKTŲ LIGOS — CHIRURGIJA
Ofisai:
111 N. WABASH AVE.
4200 N. CENTRAL AVE.
Valandos pagal susitarimą

DR. FRANK PLEČKAS
OPTOMETRISTAS
(Kalba lietuviškai)
2618 W. 71st St. — Tel. 757-5149
Tikrina akis. Pritaiko akinius ir "contact lenses"
Val. pagal susitarimą. Uždaryta treč.

DR. LEONAS SEIBUTIS
INKSTŲ, POSLES IR PROSTATOS CHIRURGIJA
2656 W. 63rd Street
Val. antrad. nuo 1-4 popiet.
ir ketv. nuo 5-7 vakarų
Ofiso tel. 776-2880; rez. 448-5545

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street
Ofiso tel. RE 5-4410
Rezid. GR 6-0617
Valandos: pirm. ir ketv. nuo 1 val. iki 3 val. p. p. ir nuo 7 iki 9 val. p. p. antr. ir penkt. nuo 1-3 val. p. p. ir vakarais pagal susitarimą

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir moterų ligos
Ofisai ir rez. 2652 W. 59th St.
Tel. PROspect 8-1228
Ofiso val: Pirm., antr., treč. ir penkt. nuo 2 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8 v. v. šeštad. 2-4 val. popiet. ir kitu laiku pagal susitarimą.

Ofiso tel. HE 4-2123. Namų GI 8-6195
DR. V. TOMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Val: pirm., antrad., ketv. ir penktad. 2-5 ir 6-7 — Iš anksto susitarus

Tel. Ofiso PR 6-0446
DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Valandos: 1-5 val. popiet.
Treč. ir šeštad., pagal susitarimą

Ofiso tel. 586-3166; namų 636-4856
DR. PETRAS ZLIORA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6234 S. Narragansett Avenue
Val: pirm., antr., ketv. 2-5 ir 6-8, penktad. 2-5, šeštad. pagal susitarimą

Metropolitan operos žvaigždė lietuviškam Kultūros židiny

LEONARDAS ANDRIEKUS

Tuo pačiu laiku, gegužės 31-
mos vakarą, kai Chicagoje Jau-
nimo centre klestėjo "Poezijos
pavasaris", Brooklyne, Kultū-
ros židiny, iškilniai skambėjo
Metropolitan operos primadonos
Maralin Niskos nuostabaus gro-
žio sopranas. Abu renginiai da-
bina mūsų kultūrinę buity, nors
kiekvienas jų savaip. Apie "Poe-
zijos pavasario" šventę "Drau-
go" skaitytojai jau painformuoti
— lieka susipažinti su Kultūros
židinio iškilme.

Tremties sąlygose labai retas
atvejis, kad lietuvių koncerte dai-
nuotų Metropolitan operos
žvaigždė. Pirmiausia, žymiausias
solistas be galo užimti dainavimu
pačioje operoje, gastrolėmis,
plokštelių įrekdavimu ir nuo-
latiniu ruošimusi bei repeticijo-
mis. Be to, jų honoraras labai di-
delis. Pagaliau lietuviai koncer-
tams turi gerų savo solistų.

Maralin Niska atėjo pas mus
gana įdomiose aplinkybėse.
1974 m. vasario 10 d. sol. Kazys
Jakutis, dainuodamas su Gina
Čapkauskiene Kultūros židinio
atidarymo koncerte, buvo pa-
sivylęs ją su vyru smuikininku
atsilankyti. Paminėtina, kad Ka-
zys Jakučio dėka, Maralin Nis-
ka jau anksčiau buvo supažindin-
ta su kai kuriais lietuviais. Tu-
rėjome progos Manhattane įai-
r kitiems artistams net parodyti
pluoštą dail. A. Galdiko skaidri-
ų. Maralin Niska buvo sužavė-
ta šio dailininko kūryba, ir ne-
trūkus nusipirko net 3 jo pa-
veikslus. Vienas jų, labai didelis
aliejinis peizažas, kabo žymiau-
sioje vietoje solistės salone. Ją
esamė aprūpinę ir lietuvių tau-
todailės kryželiais, kurie solistei
labai patiko.

Po Jakučio ir Čapkauskienės
koncerto pasilikusi vaikšmės, ji
suzinojo, kaip sunkiai vyko Židi-
nio statyba ir kokios finansinės
naštos dar slėgia, ji pastatius.
Tačiau Maralin Niska nuosirdžiai
tarė, jog mielai galinti velti dai-
nuoti Kultūros židiniui paremti,
surodant koncerte. Mes visi
nustebome tokiu kilniu solistės
mostu ir nuosirdžiausiai padėko-
jome. Beliko tikslai rasti laiką, ku-
ris derintųsi su jos operiniais įsi-
pareigojimais. O tu įsipareigoji-
mų Maralin Niska turi daug. Ji
Metropolitan operos ir kartu
New York City Operos pagrindi-
nė solistė; ji taip pat susirišu-
si su Washingtono Opera Socie-
ty ir su Tulsa Opera, neskaityt
koncertinių pasirodymų Lincoln
Centre New York. Bet ji savo
žodį išlaikė — gegužės 31-ą 8
val. vakaro mes ją išvydome Kul-
tūros židinio scenoje, gražiausiai
išsipošusią, spinduliuojančią ir
laimingą. Daugiau kaip 700 lie-
tuvių klausytojų ją priėmė griaus-
mingais plojimais, užsitiesusiais
kelias minutes.

Maralin Niska buvo paruošusi
labai turtingą ir spalvingą pro-
gramą, kuri pilnai atvėrė jos pla-
čios apimties balso grožį. Solistė
vėbeliai žaidė aukščiausiais ir žė-
miausiais skambesiais. Niska ope-
rose dainuoja ir lyrines, ir dramie-
nes soprano partijas. Tai girdėjo-
me ir šio koncerto eigoj. Savo
programą ji pradėjo labai lyrišku
Mozarto kūriniu "Ji mylėsiu". Ši
ilgoka daina iš karto laimėjo
klausytojų širdis jausmingu ir su-
dėtingu melodingu. Tada soli-
stė perėjo prie 4 Strausso dainų:
Frueiling, Septembar, Beim Schlaf-
engehn, Im Abendrot. Čia labiau
pajutome jos balso draminią gro-

Metropolitan ir New York City operų solistė Maralin Niska ir jos vyras smuikininkas — kompozitorius William Mullen gegužės 31 d. Nėv Yorko lietuvių Kultūros židinio scenoje. Nuotr. L. Tamošaičio

žį. Visas šias dainas lydėjo smui-
kas ir pianas.

Po dainų ėjo Mozarto sonata
pianui ir smuikui KV 454. Ją
smuiku atliko solistės vyras Wil-
liam Mullen ir pianistė Jacquelyn
Silver iš Lincoln Music Cent-
ro. Labai meistriskai buvo per-
teiktas Largo, Allegro, Andante,
Allegretto.

Smuikininkas William Mul-
len yra lietuvių kilmės, išgijęs
muzikos magistro laipsnį Illinois
universitete ir dėstąs kompozici-
ją Fresno kolegijoje Kalifornijoje.
Jis taip pat kompozitorius ir
dirigentas, dirbęs su San Diego
ir Oklahoma City simfoniniais
orkestrais bei su San Diego ir
Santa Fe operų kompanijom.
William Mullen dar minėtinas ir
tuo, kad San Diego universitete
ruošiasi doktoratui iš filosofijos.
Pianistė gi, Jacquelyn Silver, da-
lyvauja koncertuose su orkestrais
ir akompanuoja Metropolitan
operos solistams. Ir jie abu čia
skambino be honoraro Kultūros
židinio labui.

Antroje daly Maralin Niska
atliko itin sunkius ir sudėtingus
muzikos kūrinius. Pradėjo bazi-
liu kompozitoriaus Villa - Lobos
Suita iš 3 dalių, lietuviškai išver-
tus: "Jauna mergaitė ir daina",
"Noriu būti linksma", "Brazilio-
jos kaimo mergaitė". Šio kompo-
zitoriaus kūryba, kur maža žodžių,
o daug savotiško ūbavimo bei
nūniavimo, veržiasi į klaidias
melodines aukštumas, išreiš-
kiančias džiuglių pasaulį. Mar-
alin Niska buvo labai ilgesinga
tuose platumų skambėjimuose.
Po to ji perėjo prie Rachmani-
novo kūriniu, kurie lietuviškame
vertime skambėtų: "Liaukis dai-
nuoti", "Nakties tyloje" ir "Vo-
kalija". Čia jos interpretacija bu-
vo tiek skirtinga, kiek skirtingi
šie du kompozitoriai. Tokie kon-
trastai praturtino koncerto pro-
gramą ir liudijo solistės meno vir-
tuoziskumą.

Po dainavimo buvo įterpta
Ravel rapsodija "Cigone", kurią
čia smuiku šauniai atliko Wil-
liam Mullen, akompanuojant
pianistei Silver. Tai lyg ir slenk-

tiš, žengiant prie paskutinės kon-
certo dalies, skirtos operų arijoms.
Čia Maralin Niska pasirodė visoje
savo operinėje didybėje. Ji sudai-
vo 2 ilgas arijas — vieną iš Puc-
cinio operos Manon Lescaut "In
quelle trine morbide", antrą — iš
Verdi operos Vesperi Siciliani
"Merce, dilette amiche". Atrodė,
kad esame Metropolitan operoje.
Tasai žavus balsas, daugeliui gir-
dėtas per radiją šeštadieninėse
transliacijose, o kai kuriems ir pa-
čiuose Lincoln Muzikos centro
rūmuose, mūsų lietuviškoje pa-
stogėje skambėjo nauju iškilmin-
gumu, sukeldamas neužmiršta-
mą įspūdį. Visi jautė, jog iškilioji
solistė atėjo čia dainuoti tik
mums, lietuviams, savo talentu
norėdama pagerbti mūsų kultū-
rinius užnojus. Užtai pabaigoj
atsistojusi publika sukėlė jai ir
kitiems programos vykdytojams
ilgas ovacijas, kurias Maralin
Niska nuolankiai priėmė, tārda-
ma net trumpą padėkos žodį.
Priedui gi dar padainavo ji kitą
įspūdingą ariją iš minėtos ope-
ros Manon Lescaut, taip pat pa-
lydėtą kelių minučių plojimais.

Tasai susitartinimas kiek vėliau
buvo tęsiamas žemutinėje salėje,
kur visų koncertų klausytojų lau-
kė paruoštos vaikšės. Ten Mar-
alin Niska dar buvo pagerbta at-
skira puota. Joje dalyvavo solis-
tės draugai iš Metropolitan ope-
ros, Lietuvos konsulas A. Simutis
su ponija, rinktiniai mūsų veikė-
jai bei žymieji Kultūros židinio
mecenatai. Visi gėrėjosi tokiu
ypatingu koncertu. Iš jo pajau-
mų gi nupirktaš geras koncerti-
nis pianinas Kultūros židinio sa-
lės scena. Juo buvo akompa-
nuotas ir Maralin Niskos dainos.
Ar nesuostabu, kad Metropolitan
operos solistės nuosirdumu
atsirado pianinas, kurį lietuviai
solistai bei muzikai ilgai naudos
savo tautiečių dvasiai kelti.

Živilė Bilaišytė

RASYK

Juodoje sienoje
sufuda raudonas paveikslas,
moters ironiškas šypsnis,
atmestas per petį, klausia —

Kodėl rašai nuobodžiai?
Rašyk raudonais veiksmažodžiais,
giliai rėžk raides,
daiktai daiktu tave pavers.

Pagauta panikos
žvalių sparnų,
tyliu.
O atmesta juoda galva,
raudonos moters paveikslas
tyliai stingsta į šipulius,
pilas žemyn,
virsdamas plonais driekiais,
kurie pranyksta kampuose.

SIMFONIJĄ: BRUKNERIO DEVINTOJI

Liepsnoje ištįsta sidabras,
plonėja smuikų kamuojamas,
ratais siaurėja ir plečiasi.
Atverk mano delne gulintį
sidabrinį kiutą,
pasakyk, ką atrasi,
pasinerk.

Iš gilumos tamsių vingių
patyloom kyła burbulas auksinis,
auga, ryškėja,
tyrais garso gaubtais iškaltas,
ir sprogsa.
Garsų fragmentai
lieka tvirtai sugniaužtam delne
namo parsinešus
po stiklu pavožti,
lietingais vakarais
smuikinų skeveldrų kuždėjimo klausytis,
ausį prikišus.

VAKARAIŠ

Vakaro prieblandoje pasnigus,
mašinų statymo aikštė išruktėja,
lieka juodi, paigii plotai,

vieniši keturkampiai —
kapinynas,
aiškiai nubrėžti kapai,
lygiai išdėstyti — dviem eilėm,
baltas laukas — niūrūs kauburiai.

Atsigulu simpatiškausiame,
sukryžiuoju rankas,
imu drėgnai tirpti,
varvėti vakaro sniegu,
lūpose sūru,
saugu, gelžim aptverta.

Leidžiuos į požemį,
ilgu tamsiu tuneliu,
iškyla sienos,
lyg bėgiais riedame
į šiltai spalvotą pievą.

Gražios žmogystos
mojuoja puokštėmis pavasario gėlių,
tarp vaismedžių nuilinkusių,
liejasi mėlyna, žała, raudona —
impresionisto tapinys iš arti.

Riedame bėgių ritmu
lūk juodos, apskritos duobės,
išsižiojusios, tykojančios praryti
visa, kas tušties sapsnams
beviltskai pasiduoda.

APIE VORUS

Ar kada vorai?
Užaugsi, sužinosi,
kvaile klausimų neklausk.
Klegvienam kampe po voratinklį.
Kaktos neprasimušk ieškodama,
teks susiūti.

Kartą į mėnesį
man leista juos išginti,
bet jie atkakliai grįžta
iš mano panikos pasijuokt.
Sapnuoju vorus,
kasmakt tą patį:
išlenda iš už paveikslu
didelis blogas voras,
verpdamas iš savęs
šlykščias, juodas gleives,
leidžiasi žemyn,
spąstus audžia,
rengiasi plaštakių gaudyt.

Kadaise čia buvo spalvos.
Dabar likom tik aš ir vorai.

Dėmesio estradinei dainai

Pokalbis su konkurso komisijos nariu muz. Faustu Strolia

Kaip žinome, Illinoisaus Lie-
tuvių gydytojų draugija buvo pa-
skelbusi estradinių dainų muzi-
kinį konkursą. Buvo paskirtos
keturios premijos: vieną 300
dol. laimėjo Giedrė Gudauskie-
nė ir kita 300 dol. laimėjo Jo-
nos Zdanis. O premijas po 200
dol. laimėjo Bronius Jančys ir
Almis Zdanis. Ryšium su šiuo
konkursu užkalbiname čia to
konkurso jury komisijos narį
muziką Faustą Strolia.

— Kas nulėmė, kad estradi-
nės dainos konkursą laimėjo
šie, o ne kiti kompozitoriai? Ko-
dėl nebuvo paskirta pirmosios
premijos?

— Konkurso vertinimo komi-
sija pasigedo kūriniu, kurie išsi-
skirtų savo originalumu. Kiti,
jei ir buvo vietomis idomūs, sto-
kio nuoseklumo arba buvo per
trumpi ar neįbaigti. Skiriant
pirmąją premiją, kuri, kaip
skelbta, turėjo siekti \$500.00,
norėjosi, kad ne vien vertinimo
komisija, bet ir konkurse daly-
vavę ar ir nedalyvavę muzikai
ir muziką suprantanti visuome-
nė tame kūrinyje jaustų ką nors
išskirtinai gražaus ar įdomaus,
naujo. Todėl dvi antrosios ir dvi
trečiosios premijos komisijai
atrodė esantis teisingesnis
sprendimas.

Komisijos nariai, pavieniui
peržiūrėję 26 prisųstus kūri-
nius, susirinkę pirmame posėdy-
je, devynis jų atmetė, nes kūri-
niai turėjo akivaizdžių trūkumų.
Iš likusių 17 buvo ilgiausiai su-
stota ties šešiais. Antrame po-
sėdyje, susitarus dėl premijų

skaičiaus ir rūšies, slaptu bal-
savimu dviem daugiausia balsų
gavusiems kūriniams buvo pa-
skirta antroji, o mažiau balsų
gavusiems — trečioji premijos.

— Ar, be minėtų premijuotų-
jų kūrinių, nepremijuotųjų tar-
pe yra tokių, kurie galėtų būti
panaudoti mūsų orkestrų ir so-
listų?

— Be abejonės! Pusėtinai gerų
kūrinių, dalyvavusių konkurse,
bet nelaimėjusių, yra visa eilė.
Šie kūriniai naudotini mūsų pa-
rengimuose. Lai šis indėlis į
mūsų pramoginės muzikos aruo-
dą nelieka kompozitoriaus stal-
čiuje. Juk jau ir taip šio žanro
muzika pas mus negausi ir per
mažai puoselėta. Reikia pa-
skleisti!

— Ar galima tikėtis, kad
premiuotieji kūriniai susilauks
mūsų jaunimo tarpe pasiseki-
mo?

— Čia tai ateitis parodys. Ko-
misijai atrodė, kad tik keletas
kūrinių atspindėjo naujesnių
dvasių, ir jie gal būtų sulaukę
jaunimo tarpe pasisekimo. Gai-
la, kad dėl kitokių trūkumų jie
negalėjo būti premijuojami.
Dauguma gi kūrinių, nors ir
naudojo modernesnį harmoninį
žodyną, vis dėlto priminė toki
stilių, kuris vartotas prieš kele-
ta dešimtmečių, kuris, manau,
greičiau pagaus vyresnes kar-
tas negu jaunimą.

— Kalbant apie ateitį, į ką
mūsų kompozitoriai turėtų la-
biau kreipti dėmesį tokio žanro
kūryboje, kad laimėtų premi-
jas?

— Bet kokio žanro konkurse
reikia daugiau entuziazmo, užsi-
degimo, noro laimėti, o ne ban-
dimo, abejojimo. Norėtusi dau-
giau užsispyrimo, darbštumo ir
tikėjimo į savo darbą. Teko
krepsinyje girdėti terminą "to

follow through", kuris reikėtų
tą įsivaizduojamą kreivę, kuria
metėjas pramato kamuolį ke-
liaujant nuo savo rankos ligi
krepsio paties vidurio. Suabejo-
jimui čia negali būti vietos. Pra-
moginės muzikos konkurso at-
veju linkėtina dalyviams susiži-
noti taisykles. Pavyzdžiui, kon-
kurso dalyvių tarpe buvo tokių,
kurie atsiumė tiksliai tekstus.
Kiti populiariai amerikietiški
dainai pirašė lietuvišką verti-
mą. Vienas dalykas, nors labai
žinoviškai parašytas, priminė
žinomą kūrinių ne tik savo me-
lodija, bet ir ištisomis harmo-
nėmis slinktimis. Nors konkur-
so taisyklėse buvo siūloma ga-
limybė pasinaudoti lietuvių liau-
dies dainų motyvais, vis dėlto
nenorėta liaudies dainų potpour-
ri (medley). Būta ir tokių. Buvo
prisiūstas vokas ir visokios kū-
rybos pasirinkimui, tik ne šo-
kiam. Ar toks asmuo tikrai no-
rėjo laimėti? Kitas kūrinyas,
kuris labiausiai atspindėjo šių
laikų dvasią, deja, nebuvo iš-
baigtas.

— Kaip laimėti su savo kūri-
niais pasisekimą visuomenėje?

— Pasisekimas visuomenėje
galimas tik tada, kai kūriniai

bus atliekami. Reikėtų, kad visi
dėmesio verti kūriniai būtų
suorkestruoti ir atlikti. Žinoma,
su vokalistas, Illinois Lietuvių
gydytojų draugija, suruošdama šį
konkursą ir paskirdama \$1000,
sudomino mūsų kūrėjus, todėl
jai priklauso visuomenės padė-
ka. Dabar ta pati draugija arba,
jai pritarus, kokia kita organi-
zacija turėtų suruošti vakarą,
kuriame kūriniai būtų atlikti
koncertinėje formoj, o paskiau
išuose šokiuose. Galima dar lei-
sti publikai balsuoti už labiau-
siai patinkamus kūrinius. Jau-
nimą reiktų skatinti balsuoti
atskirai. Tokie balsavimų rezul-
tatai vargiai sutiks su konkurso
vertinimo komisijos sprendimu;
bet tai dar geriau: mažiau bus
"nuskriaustų" Pabus susidomė-
jimas mūsų pačių pramogine
muzika, kuris paskatins kūrė-
jus nuosirdesniam darbiui. Gal
tokį balsavimą pravesti per Lie-
tuviai Televizijos programą?
Arba per visas lietuviškas radi-
jo programas laisvajame pasau-
lyje? Klausytojai galėtų paštu
prisiūsti savo balsus.

Tam reikalui reiktų gauti
visų nelaimėjusių konkurso
dalyvių raštiškas sutikimas
(laimėjusių kūriniai, berods,
automatiškai yra Illinois Lie-
tuvių gydytojų nuosavybė). Ne-
laimėję prizo autoriai šiuo bū-
du nors laimėtų visuomenės pri-
pažinimą (popular vote). Jie
jaustų pasitenkinimą ir šloki
tokį atpildą už savo pastangas.
Paskelbus naują konkursą, jie
nebesiūstų jų pačių, o parašytų
naujų ir geresnių kūrinių.

Dėkoju "Draugui" už malonų
dėmesį lietuviškai pramoginei
muzikai.

Pramoginės dainos konkurso jury komisija posėdžiauja. Iš kairės į dešinę: muz. Balys Pakštas, muz. Alvydas Vaisaitis — pirm., muz. Alice Stephens, mecenatų — Illinoisaus Lietuvių gydytojų draugijos atstovė dr. Alicija Ruitienė, rašyt. Aloyzas Baronas ir kompoz. Faustas Strolia — sekret.

IŠ TEATRINIO DIENORAŠČIO

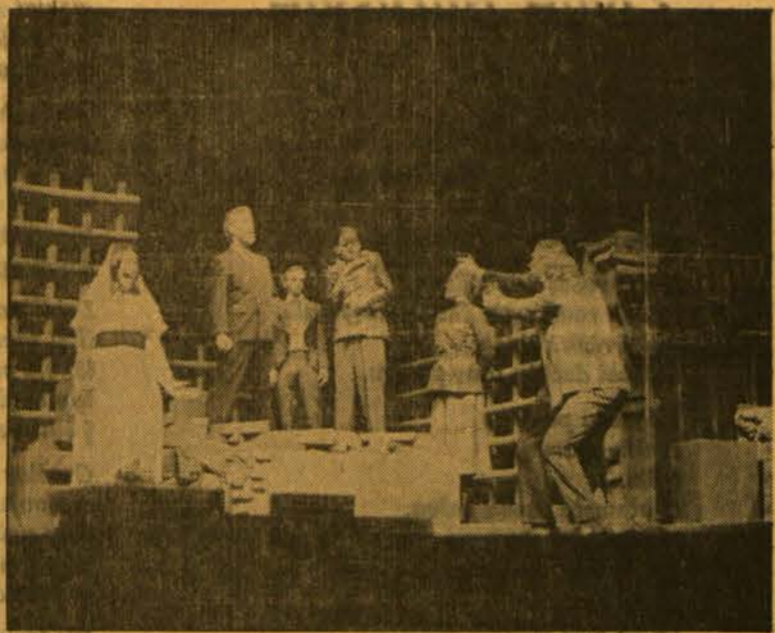
(Atkelta iš 2 pusl.)

Jos pasiryžimas ieškoti kitokio pasipriešinimo kelio, jos bandymas įtikinti Antaną, jog jo kovos būdas nebesiekia tikslo — visa tai yra pergvenama ir perduodama žiūrovui.

Bet Gražina, romantiška, geltonplaukė idealistė, septynerius metus su miško broliais dirbusi, pamilusi Antaną — vis tiek žiūrovą pagauna, kažkokiais būtais užburia. Šį vakarą jiniai buvo puikiai suvaidinta. Pagaliau, tai buvo ne artistė, vaidinanti Gražina, bet Gražina pati. Mūdyvė po spektaklio apsikabinusios verkėm, bet šį kartą iš laimės — ji žydėte žydėjo. Prieš pusvalandį tačiau įvyko labai nemaloni staigmena. „Pirmininkas“ antro veiksmo metu man labai nenoriai prisipažino, kodėl jis neįlinks. Pasirodo, kad, jam nūlipus nuo scenos, prie jo priėjusi Gražina ir jam pasakiusi, jog jis nepakankamai rimtai žiūrį į vaidinimą ir, jog jam nedera juokauti scenoje, nes jis tuo kenkia visų artistų ūpui. Tur būt, recenziją perskaičius, jai protas užtemo. Vaidinimas vyksta, aktorius tures tuojau toliau vaidinti, jis vaidina taip, kaip režisierius nori, juokauja todėl, kad jam liepta juokauti, o ji, mat, sakys: „savol! Aš ja radau moterų persirengimo kambary ir išprašiau į koridorį. Tuomet uždrožiau kaip reikiant — šitaip neprofesionaliskai pasielgti, šitaip užgauti kitą artistą, šitaip pasisavinti režisieriaus autoritetą — neleistina. Po pirmų mano žodžių ji pravirko. Aš baigiau, o tada puoliau ją raminti, jos plaukus glostyti, nes už dešimties minučių ji vėl turėjo vaidinti. Šiaip taip aprimo, vėdą nuprausiau, grimą vėl uždėjau. Ji vis atsiprašinėjo, galėjosi. Ypač ją kaikinio jos neprofesionaliskumas.

Po spektaklio visi nuvykom į kavinę truputį su draugais atsigauti, nors dr. Straumanis artistams buvo uždraudęs gerti. Jo nebuvo, tai ir aš pro pištus žiūrėjau į vieną kitą alaus bokalą. Draugai noriai kalbėjo apie pastatymą. Kai kurie buvo nepatenkinti perdėta pastatymo romantika — nors patys veikalas visų akimis labai realus. Ne vienas minėjo, kad vaidinimas labai gerai parašytas — poetiškai, lyriškai, bet kartu ir gyvenimiškai. Pastatymą kritikuodami, vis tiek ji vadina geriausiu metų pastatymu. Galia, liko tik vienas spektaklis. Straumanis sakė, jog tarėsi su lietuviais, tarėsi su latviais dėl gastrolių ir Chicagoje kituose miestuose, artistai buvo pasirodę gastroliuoti, bet viskas tik žodžiais ir pasibaigė. Visiems buvo didelis nusivylimas. O iš lietuvių ir latvių pusės man atrodė — didelė klaida. Sakom, jog norim savo kultūrą perduoti kitiems, o kai atsiranda proga, re-ta proga, nieko nebedarom. Na tiek to, gal kaip nors bus galima sulipdyti video-filmą, bet dar viskas labai neaišku.

Jau po visko. Bet dar buvo keletas gan baisių momentų. Prieš paskutinį spektaklį įvyko kone katastrofa: Karlos, luošoji mergaitė su ratukais, jau Čurlionio muzikos garsams sklindant, per atidarytą sceną pervaziavo, net du kartus. Teatro technikinės direktorius, man rodos, vienintelis tai pastebėjo. Aš ne nežinojau, kas įvyko, kai jis, priėjo prie manęs, pasakė: „Pasakyk Karlos, kad jei ji kada nors vėl taip padarys, aš ją užmušiu“. Mano kraujas irgi užvirė. Pamačiusi Karlos, ją smarkiai užspuoliau. Ji išskėkė teatru, teatro žmones, technikinį direktorių, mane, jūrį, ir griežtai liepė man pasitraukti iš kelio. Aš, kone dusdama, jai atsakiau, kad ji negalinti niekur

Scena iš A. Landsbergio „Penkių stulpų turgaus aikštėje“ universitetiniame spektaklyje, Carbondale, Ill.

MŪSŲ KALBA

RED. DR. PR. SKARDZIUS

K. Būgos niekinimas

Prieš kurį laiką Česlovas Gedgaudas, girdamas esąs „rimtas kalbininkas“ ir net 40 metų dirbęs kalbotyros bei proistorės srityje, savo 1972 m. išleistoje stambioje knygoje *Mūsų praeities ieškant* ir vėliau įvairuose Dirvoje spausdintuose straipsniuose yra paskelbęs visą eilę keistų ir primityvių etimologijų, kurios nieko bendro neturi nei su tikrove, nei su mokslu; plg. mano straipsnį *Kalbiniai svaičiojimai* (Draugas, 1974, Nr. 290) ir V. Maciūno linksmą feljetoną *Gedgaudimo mokslo laimėjimai: Nauji vaistai menkavertiškumui sergantiems* (Akiračiai, 1975, Nr. 1). O dabar štai Ged. C. Stanaitis (kai kas mano, kad tai yra tas pat C. Gedgaudas) savo ilgame straipsnyje *Zalingos K. Būgos klaidos*, išspausdintame Naujienų š. m. vasario 4-7 d. numeriuose, išsiūsojęs niekina mūsų žymiausia ir plačiai mokslo pasaulyje išgarsėjusi kalbininką mokslininką K. Būgą. Šis „kritikas“ pats savarankiškai, rimtai moksliskai visai nesvarsto K. Būgos pateiktųjų duomenų bei šaltinių, bet, surinkęs įvairių autorių palaidų pasisakymų, stengiasi sudaryti tam tikrą baubą — vadinamąją K. Būgos klaidų žałą, tiek mūsų praeičiai, tiek pačiam

eiti, nes spektaklis prasideda už dviejų minučių. „Niekas, — atsakė ji, — apsieisit be manęs. Traukis iš kelio“. Aš pasitraukiau iš kelio ir pasiūniau ją velniop. Ką daryt? Juk tai paskutinis spektaklis, ir Juris man buvo davęs leidimą pamatyti jį iš salės, jei viskas eis kaip reikiant, o dabar? Vis dėlto, pasitarus su savo pavaduotoju, nutariau rizikuoti. Ačiū Dievui, viskas klostėsi gerai. Išpūdis iš salės buvo nepaprastai pulkus. Mano mėgiamiausia vieta, tai Jono pašnekesys su Komentatorium — Jonas laiko rankose armoniką ir svajoja. Man kaskart ašaros byra, o juk šis kartas buvo paskutinis.

Po spektaklio persikėlėm į Gražinos butą ir vakarą iki parryčių. Aš šeštą valandą palikau jos butą, palikau ir režisierių ir jo asistentą, šauniai dainuojančius latviškas daineles. Iš visų spektaklių geriausias buvo šeštadienio, nors Antanas neparodė jokios pažangos. Po recenzento kritikos jis vaidino beveik su azartu, neišryškindamas partizanų - skulptoriaus sielos konflikto. Straumanis su kiekvienu atskirai ginčijosi apie vaidinimo pastatymą ir Antano sugebėjimą vaidinti. Mes visi gerėm jo alų ir pagaliau dirsom atsakyti. Buvo reto malonumo naktis. Bet ir ji, kaip ir vaidinimas, jau nustumta praeitin. Rytoj egzaminai,

moksliui. Kad geriau paaiškėtų G. C. Stanaitio galvosena ir elgsena, aš čia paminėsiu jo kelias svarbesnes mintis. „K. Būgos gerbėjai, — rašo jis, — šiais metais mini jo 50 mirties sukaktį. Jie K. Būgą kelia į padangas, laikydami jį geriausiu Lietuvos mokslininku“. Bet „būgininkai vengia minėti K. Būgos padarytas klaidas, ir todėl mūsų autorius nori paliesti kitą medalio pusę. Jis sako, kad K. Būga, pasirėmus savo mokytojo A. Sobolevskio ir A. Kočubinskio tyrimo duomenimis, rodžiusiais lietuvių gyvenus ir Gudijoje, tvirtinęs, jog „lietuviai ligi 6 amž. gyveno tik tarp Dniepro ir Berezinos upių, o po to, slavų spaudžiami, pasitraukė į dabartinę Lietuvą, ki Mažąją Lietuvą kolonizavo tik apie 15 amžių po Kristaus“. Tai yra didžiausias K. Būgos nusikaltimas: „Siuo savo klaidingu aiškinimu, — rašo jis toliau, — K. Būga padarė didžiausią žalą lietuvių tautai, geriau sakant, istatė genocidą, nes pagal K. Būgą lietuviai iš savo tėvynės pasitraukė, o čia kaip įsiveržėliai į svetimas žemes gana vėlai apsigyveno“. Tuo kaip tik politiniams tikslams pasinaudoję vokiečių mokslininkai pangermanistai, kurių itakai pasidavė K. Būgos satelitai A. Salyš ir Z. Ivinskis, taip pat ištikimas K. Būgos mokinys istorikas J. Jakštas, A. Salyš mokinys A. Kli-mas ir kt. Pagaliau jis paėmė ir magą ir St. Šalkauskį bei jo sekėjus, kurių žymiais autoritetais būvė pasidare būginiai fanatikai A. Salyš ir Z. Ivinskis.

Nesilimdamas plačiau svarstyti G. C. Stanaitio šios rūšies samprotavimų ir nesileisdamas su juo į polemiką (tai būtų beprasmiškas dalykas), aš čia paminėsiu tik vieną kitą dalyką. Visų pirma K. Būga buvo mano mokytojas, klausiau jį paskaitų, tiesiogiai mačiau jo didelį žiningumą, begalinį atsidavimą savo mėgiamajai specialybei — lietuvių kalbos mokslui. Aš niekad nepastebėjau, kad jis kada nors kur būtų rodes kokį šališkumą: jis kiekvieną savo sprendimą mėgino pagrįsti autentiskais faktais ir pagal tai darė išvadas bei sudarinėjo kokias hipotezes, kur trūko tų faktų, bet tai darė gana atsargiai, kaip pridera rimtam mokslininkui. Pvz. jis, nerasdamas, kad trakai bei frigai būtų buvę baltų (aiščių) giminės nariai, smarkiai sukritikavo J. Basanavičiaus teoriją, pagal kurią tariami trakiški tautovardžiai (*bisaltai, kimmerioi, mairdoi, pelasgoi* ir kt.) turėtų būti baltiški (aiščių, tikriau, lietuviški). Tačiau K. Būga, kaip ir kiti kalbininkai bei istorikai, „nepaneigė J. Basanavičiaus nuopel-

niū lituanistikai ir lietuvių kultūrai, — sako J. Jurginis, — bet jo trakologijos ntekas nestojo ginti nei jam gyvam esant, nei jam mirus“ (Legendos apie lietuvių kilmę. Vilnius, 1971, 154). Arba štai rusų akademikas A. Sachmatovas 1911 m. įrodinėjo, kad Lietuvoje ir Gudijoje seniau gyventais keltų; bet K. Būga, remdamasis gausiu vietos vardynu, įtikinamai įrodė, kad keltai tuose kraštuose niekados nėra gyvenę, ir A. Sachmatovas netrukus atsisakė šios savo nuomonės.

Remdamasis pirmaisiais baltų pasirodymais istoriniuose šaltiniuose ir gausiai naudodamasis baltiškais upių bei ežerų vardais, randamais Gudijoje bei dabartinėje Lietuvoje ir iš dalies Latvijoje (plg. gudų upv. *Lucesa* ir liet. *Laukesa*, lat. *Laucesa* ir kt.), K. Būga buvo susidaręs teorija, kad baltų seniau gyventa į šiaurę nuo Pripetės, tik vėliau jie pasitraukė iš savo ankstyvesnių gyvenviečių ir VI-VIII a., įsikūrę Latvijoje bei Lietuvos šiaurės vakaruose. Bet ar ta jo teorija galutinė? Turėdamas tam tikrą kiekį žinių bei faktų, jis anksčiau buvo susidaręs ir daugiau tam tikrų išvadų, bet vėliau, daugiau apsiyres, igijęs naujų faktų, ne vieną savo ankstyvesnę nuomonę yra at būtu pakeitęs. Štai vokiečių slavistas M. Vasmeris įrodė (tai patvirtina ir archeologiniai tyrinėjimai), kad baltų iš tikrųjų gyventa daug toliau ir rytus nuo Smolensko, būtent — Kalugos, Maskvos ir Tverės gubernijose. Rusų XI-XII a. kronikos minimi galindai (rusų *Golindai*) Možaisko ir Gžatsko apskrityse, palei Protovs upę, laikytini seną rytinių baltų liekana, kuri ilgainiui veikiausiai vietoje išnyko (kokiu nors žiniu apie jų pasitraukimą neturime), visai panašiai, kaip pvz. Vilniaus krašte Lazūnų ir Zitelos lietuviai dabar baigia nykti. Taip pat ir rusų kalbininkai V. Toporovas bei O. Trubačevas (Lingvistinė analizė gidronimov verchnego Podneprov'ja. Moskva, 1962) irgi mano, kad baltai niekur nėra išsikėlę iš savo senųjų gyvenviečių Dniepru aukštyje.

Bet baltai buvo toli nutję ne tik į rytus, bet ir į vakarus, net ligi Vislos upės. Taigi baltų gyventasis plotas senovėje yra buvęs gana didelis. Tarp Vislos žemupio ir Kuršių marių buvo įsikūrę prūsai. Šių dienų lietuvi gyvenamame plote anksčiau gyveno tikrieji senovės lietuviai ir vėliau sulietuvėję jotvingiai (sūduviai), skalviai, kuršiai, žiemgaliai ir sėliai. Iš šių visų genčių gausiai pasirodė lietuviai; kitos iš jų ilgainiui išnyko, nepalikusios jokių rašytinių paminklų. Taip pat ir latviai yra asimiliavę dalį kuršių, žiemgalių ir beveik visus suomių - ugrų padermės lybius, kurie gyveno vakarinėje šiaurinėje dabartinės Latvijos dalyje.

Baltai (prūsai, kuršiai ir kt.) priklauso indoeuropiečių šeimai ir tarp savęs yra artimai giminai, bet jų kalbos nėra vienos: vakariniai baltai, arba prūsai, savo kalba gerokai skiriasi nuo rytinių baltų, lietuvių ir latvių, kalbu. Prūsų kalba išsiskiria tiek savo fonetika, tiek morfologija ir ypač savo žodynu; plg. pr. *auctan* — liet. *sviestas, austas* — *burna, dadan* — *pienas, dalptan* — *kaltas, kails* — *sveikas, laurxnos* — *žvaigždės, panno* — *ugnis, strigeno* — *smegenys, tvanxtan* *varnta, waitūt* — *kalbėti* ir kt. Visi šie dalykai negali būti kieno nors pramanyti: daugelis jų aiškiai patvirtinami kitų indoeuropiečių kalbų. Kad ir daug kas gana darytai užrašyta, bet mokslininkai, kruopščiai viską ištyrę, galėjo pelus atskirti nuo grūdų ir tuo būdu konstatuoti didelį prūsų kalbos senumą. Taigi prūsų kalbos visai negalima sutapatinti su lietuvių kalba, kaip kad tai savo laiku mėgino daryti P. Pakarklis, V. Vileišis ir kt. Kalbininkai tyrinėtojai atrodė tiesiog nesamone, kad baltai (arba aiščiai) būtų tie patys lietuviai, kaip kad iš dalies Ged-

C. Stanaitis samprotauja. Apie prūsų kalbą teikia naujų mokslinių žinių latvio J. Endzelyno *Senprūsų valoda* (1943) ir amerikiečio W. Schmalstiego *An Old Prussian Grammar* (1974).

Pagaliau dar pastebėtina, kad nepriklausomos Lietuvos laikais ir iš dalies dabar ginčijamasi dėl lietuvių įsikūrimo (arba kolonizacijos) Maž. Lietuvoje (Prūsijoje) — tvirtinama, kad lietuvių ten iš senovės gyventa. P. Pakarklis *Serijoje lietuviškoje knygoje* (1947, 115-123) net įrodinėjo; kad ir M. Mažvydas klęs ne iš Didž. Lietuvos, bet iš kažkurios vietos Prūsijoje. Bet dabar jau tikrai žinome, kad M. Mažvydas yra gyvenęs Didž. Lietuvoje ir, hercogo Albrechto kviečiamas, atvyko į Prūsiją. Tokie pat atvykėliai yra B. Vilentas, A. Kufvietis, S. Rapolionis, A. Rodūnionis ir kt. Iš istorinių šaltinių žinoma, kad lietuvių ir daugiau keltai į Prūsiją. Pvz. XIII-XIV a. Sasnos, Galindos, Sūduvos, Nadrūvos ir Skalvos sritys drauge su vak. žemaičiais buvo pavertus negyvenama dykuma (Wildnis); bet pagal 1422 m. Melno sutartį ši dykuma buvo padalyta tarp Ordino ir Lietuvos bei Lenkijos, ir XV-XVI, iš dalies net XVII a. ji buvo apgyvendinta rytuose lietuvių, o pietuose mozūrų (žr. Liet. enc. ja, XXIV, 151). Taip pat ir J. Jakštas pripažįsta, kad „negalima vis dėlto neigti lietuvių kėlimosi į Ordino ir vėliau kušgaikštijos Prūsiją“ (Maž. Lietuvos apgyvendinimas Iki XVII a. pabaigos, 1970, 403). Skalviai ir nadržuviai, kiek galima iš jų kalbos liekanų ir istorinių šaltinių spręsti, iš tikrųjų yra buvę prūsų padermės, bet XVI a. jau buvo sulietuvėję.

Baigdamas dar noriu štai ką pasakyti. K. Būga lietuvių kalbos mokslui nėra padaręs jokios žalos; priešingai, jis tą mokslą yra naujai pagrindęs, labai daug ką naujo ištyręs ir paskelbęs, ir be jo mes lietuvių kalbos mokslo net negalime įsivaizduoti. Jeigu jis iš pradžių yra, ypač K. Jauniasis įtakoje, nemaža dalykų tvirtinęs, kurie dabartiniu požūriū nepatvirtinami, tai nė kiek nesumažina jo kaip mokslininko vertės: ilgainiui jis pats pamatė savo ankstyvesnes klaidas ir vėliau jas pripažino — garbingai atitaisė; jeigu būtų kiek ilgiau gyvenęs, gal būtų ir daugiau ką kitaip nusakęs, formulavęs. Antra vertus, mokslininkas paprastai mokslinę tiesą sprendžia ir skelbia tokią, kokią jis tyrimo keliu pasiekia, turėdamas tam tikrus duomenis ir šaltinius. Vėliau kiti, daugiau

Nuomonės ir pastabos

MANE UŽPUOLUSIEMS

Užpuolė. Visą gauja. Už ką? Kad dirbu, kad noriu, jog ir jie tik gerai dirbtų. Gal „svetimos plunksnos“ man ir „darytų garbės“, jeigu jas nešiočiau. Ačiū Nereikiai. Mat, esu įtikintas, kad manosiios yra mano, ir geresnės už tas pasiūlytas. Žinoma, su tokiomis fotografijomis, kokios buvo „Drauge“ (gegužės 24) prie C. Janušo rašto, galima pabandyti kai ką ir suklaidinti. Ypač kada laikraštiniame popieriuje atspausdinus, tik migla tesimato... Aišku, taip tokių fotografijų galėjo suklysti ir pats klaidintojas, kuris, kaip pasirodys, „meno raidoje“ daug nuovokos neturi.

Sakysim, miglotame danguje ir dar senstelėjusia akimi, ogi ir tikros žvaigždžių padėties nežinant, sunku būtų nustatyti, kuris Jupiteris, o kuris Saturnas. Bet, matai, astronomai atskiria ir didelių skirtumų suranda: nors

įsityrę reikiamą problemą, gali jau kai ką kitaip nusakyti, pakeisti arba net tą pačią problemą visai naujai formuluoti. Pvz. A. Salyš, K. Būgos mokinys, buvo gabus ir savarankis kalbininkas, bet jis nebuvo būginis fanatikas: savo tyrinėjimuose pirmiausia vadovavosi faktais ir pagal tai darė išvadas; rašydamas apie baltų protėvyne, jis aiškiai pastebė, kad kai kurios K. Būgos tezės šitandien jau nebeprimitinos (žr. Liet. enc. ja, II, 143). Šituo būdu mokslas žengia pirmyn, ir vadinamosios mokslinės klaidos yra ne kokia nors žala, bet nauja pakopa tai pačiai mokslo pažangai. Žinomas mokslą kartais savavališkai panaudoja antriniamis tikslams (politikai, propagandai ir kt.), bet mokslo esmės nekeičia: mokslas pasilieka mokslas. Pigus, diletantiškas mokslininkų niekinimas nesudaro jokios garbės nei tam pačiam niekintojui, nei mūsų tautai: tai yra pilka, kad ir žūliškai skelbiama, nekynsta.

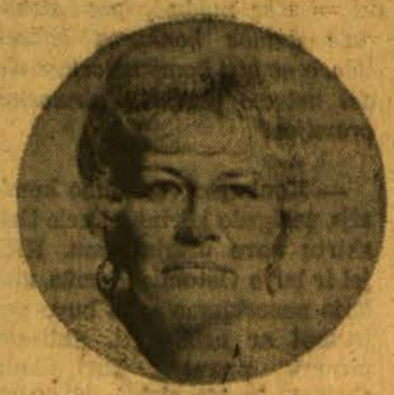
P. S. Aitaisymas. Mano straipsnyje *Rašybos pakeltimai Lietuvoje* (Draugas, 1975, Nr. 86) išspausdinta: „Skyrium rašytina... šiaip jau, taip jau, na jau, nu jau (lig šiol tai buvo rašoma skyrium)“, o turi būti: „Skyrium rašytina... šiaip jau, taip jau, na jau, nu jau (lig šiol tai buvo rašoma drauge)“.

aniedu abudu apsiyose kažkokias diržais... Iš minėto rašto atrodytu, jog puolejai save norėtų laikyti tokiomis astronomais. O parodė labai daug piktos valios, siekiant tokiu astronomijoje mažiau susigaudančius kažkur nuklaidinti. Toks jau atrodytu jų reikalų amatas. Dargi tokiai miglai padidinti nurodo ir meno amatininkų žurnaliuką, kurio nei vienas rimtesnis daiktininkas niekada į rankas neėmė.

Todėl ir aš jo matyti negalėjau, ir jis man niekada reikalingas nebuvo. Yra tokia optinio meno šaka, o ji daugiau bazuoja moksliniu pagrindu, — tuo keliu aš ir einu. Pradėjau 1970 metais, perėjau per pirmuosius metus eilę bandymų, o prieš pusanturų metų parodžiau ir lietuviams. Šį pavasarį kažką panašaus jau rodė ir du sveitintaučiai šviejos New Yorko galerijoje. Gal mane užpuolusio igaliofotiniui pasisektų susekti, ką šitie „kopijuojai“. Aniem, žinoma, galima būti ir „pirmaisiais“, nes anie ne lietuviai...

Gal ir tai dar reikėtų pasakyti, kad New Yorko 6-tosios atidaryme net keli širsonai, ogi ir pats igaliofotinis, man įskemiai ir grašiniams įskinėjo apie parodą: „savo tyrinėjimuose pirmiausia vadovavosi faktais ir pagal tai darė išvadas; rašydamas apie baltų protėvyne, jis aiškiai pastebė, kad kai kurios K. Būgos tezės šitandien jau nebeprimitinos (žr. Liet. enc. ja, II, 143). Šituo būdu mokslas žengia pirmyn, ir vadinamosios mokslinės klaidos yra ne kokia nors žala, bet nauja pakopa tai pačiai mokslo pažangai. Žinomas mokslą kartais savavališkai panaudoja antriniamis tikslams (politikai, propagandai ir kt.), bet mokslo esmės nekeičia: mokslas pasilieka mokslas. Pigus, diletantiškas mokslininkų niekinimas nesudaro jokios garbės nei tam pačiam niekintojui, nei mūsų tautai: tai yra pilka, kad ir žūliškai skelbiama, nekynsta.“

Gal ir tai reikėtų pridėti: dar ne viską parašiau apie minėtą parodą. Ypač apie skandalingą „populiarumo“ premijos organizaciją... Taipgi kitas premijas bei paveikslų ekspozicija. Taigi: buvo pagrindu puolejo tyžmasčiai įsivelti... Tiek tik smagu, kad ir kaip pilstydamas pamazgas, mano profesinio pasirušimo kažkodėl neišdriso paneigti. Taigi, iš tokio pasirušimo aš ir kalbu. Ir toliau kalbėsiu. Nės kalbu su vieninteltu noru nors per colį pakelti į dailininkus pretenduojančiųjų profesinį lygį. O jeigu jis to negalėti, tai tik jis darote „gedą Lietuvai“, o ne tie, kurie gali! Pavardės, bičiulystės ir kitos visaišap kombinuotos banalybės (Nukelta į 5 pusl.)

Philomena sako:

-KAS NETAUPO ATEICIAI, TAS NESIRUOSIA ŠVIESESNIAM IR TINKAMESNIAM GYVENIMUL

CHICAGO SAVINGS MOKA ANT PAGRASTŲ KNYGUCIŲ 5.25%	
\$1,000 įdėtas vienleis metams duos	6.5%
\$1,000 įdėti 4 metams duos	7.5%
\$1,000 įdėti 6 metams duos	7.75%

Nuosimūnai priskaitomi kas dieną, išmokami kas trys mėnesiai. Kiekvienas taupytojas yra apdraustas iki \$40,000 per Federalinės Valdžios Apdraudą F. S. L. & C.

CHICAGO

savings and loan association

6245 south western avenue 476-7575

(Atkelta iš 4 pusl.)

manęs nedomina, nes tikrajam menui jos nereikalingos. Kokybės man yra brangi, ir visada bus svarbi ir aš jos reikalausiu! Tiek sau, tiek pat kitiems. Ar mane karsite, ar mazgosite, ar gyva palikssite...

O aš tik daugiau tikrų Meistrų norėčiau matyti, o ne aibę cukrinių genčių! Juk dažnas iš jų dar nežino, nei ką dažas uždegti. Mat, paimiti gabalą drobės ir ji išlepti dažais — dar nėra nei genialiskumas, nei paveikslas.

Zinoma, baisiai pikta, pasiutušiai pikta, kai... paveikslai paruošiami, o toksai Kazimieras Zoromskis "dailininko" nemato... Nesigraudinkite: dailininkus jis pažįsta ir mato.

Ta prasme, iš kitos rankos, patarčiau puolejui neužgaulioti ir tų asmenų, kurie apie mane ar kitus dailininkus kada nors ką geresnio parašo. Kadangi nesu šismonų mados, tai aš asmenys man ne "pasiseka susirasti", o kažkodėl patys užėina ir parašo. O kad jie "meno raidą išmanytų menčiau" už koki šismona, aš netikiu. Aišku jau vien iš to fakto, kokiai menininkų kategorijai puolejai patys priklauso...

Aiškiau pasakant, man pakanka jų paveikslų, nustatant jų potencialumą menui suprasti... Manysčiau, kad jie ir patys tai nufajaučia, todėl ir šį: nesgi iki šiolei, žiūrint pavardžių, nei vienu žodžiu nesu apie juos parašęs. Nežiūrint to, jog prie pernyktės premijos man pasidarymo yra kai kurie šauniai prisidėję. Bet tai tik rodytu mano tikrumą meno reikaluose.

Irgi, val Kodėl dabar ir taip staiga pasidarė nebe gerai! Atrodo, bus buvę įstikinta, kad tas Zoromskis "pinigais" nepaperkamas. Nebekalbant jau apie drau-

gystes, grasinimus ir visokiusius tauškalus. Viešpatie, tu manol Po kiekvieno rašto. Tik dulkės keliai, tik žirguzėliai piestu stoja, tik apkalbų katilai garuoja...

Karinki "kolegos", karinki — nēr ko ir sakyti. O man taip norėtųsi, kad ta "šauni" energija didesniai profesiniam kiltelėjimui būtų sunaudota. Juk taip smagu ir miela būtų! Pažadu, tada tikrai nusiramindčiau ir... Įsivaizduokit, koks didelis malonumas man būtų rašyti tik gerai. Rodos, kad mokėčiau. Taip (Mokėčiau).

Pabaigai dar manyčiau, kad apie mane parašančiųjų intelektualinis pasirošimas, kad ir meno klausimuose, viską nustatinėti nėra nei šismoniško intelekto, nei anų jurisdikcijos galimybės. Jūros — marios, nuskurę kaimai — kaimeliai, "mylimų" miestų gatvytės ir panoramos. Vis niekaip nenutolstant nuo kalėdinių atviručių "pomėgio". Ir tai vis brangios Lietuvos "vaizdai", kurių nebematome jau per trisdešimt metų... Iš kurių "kūrybinių" aruodų visa tai?..

Kad bent dailininkas ir šitokiuose užmanymuose matytųsi. Labai apgailestauju, apie šitokią "kūrybą" neturiu ko rašyti, net bloguoju minėti neturiu noro. Ji yra apvogimas! Jeigu ne kišenių, tai tautinio prestižo ir žmonių meninės moralės.

Kartais lyg norėtųsi suokti: Nugi "pakopjuorų" koki miela svetimitauti, gal nors "dailininko amato" išmokyti, jeigu ir nepasisektų surasti koki žymesnį "kūrybinį akligatvį".

Aišku, reikia sunaikinti Zoromskį, kuris vis ignyba i tokią vietą, ant kurios atsėdęs, taip patogu pasnausti, o snustelėjus, vėl po Brooklyną muilo burbulėlius laidinėti.

K. Zoromskis
New Yorkas, 75.VL.7.

MADA AR BŪTINYBĖ

Ar mokslinė literatūra lietuvių kalba mums šiandien idomi. Kiekvieno veikalo paruošimas reikalauja daug laiko, išleidimas — pinigų. O tokia literatūra pasinaudos dešimties specialistų; du, gal trys egzemplioriai pakliu i geras rankas Lietuvoje; keliolika egzempliorių nuėis i universitetų bibliotekas, kur kada nors kas nors susidomės; šimta nupirks prisiekie knygos gerbėjai ir pavaritys. Tai ar dėl tiek deka vartgt? Gal anglų kalba būtų naudingesnė. O gal vietoje mokslinės literatūros paskleisti glėbius gerai, rimtai, patraukliai paruoštos informacinės medžiagos apie Lietuvos politinę padėtį? Už dešimtį tūkstančių dolerių sudominsime dešimtį tūkstančių žmonių, užuot patarnavę porai šimtų savųjų, kurie, esant reikalui, ir iš okupuoto krašto sau reikalingos medžiagos gaus. Tai rimti svoriai, kuriuos dera rimtai patikrinti.

O ko šiandien galime laukti iš mūsų mokslininkų? Smulkių studijų, vien autorių savigarbą patenkinančių? Ar ne mokslininkai šiandien reikalauja pirmumo, kitus žerdami po stalą. Ar ne jie už savo darbus ir keliones prašo atlyginimų, kai LB apylinkių sekretoriai veltui rašo protokolus, o pirmininkai savo pinigais po suvažiavimus sukiniėjasi ir pažįstamus vaišina? Reikia patikrinti, kiek perversiname šiuos puikuočius, kurių tik retas solidarumo įnašą gražiuoju įteikia. Pagaliau:

kas gali parašyti ir kas tik sakosi galys? Kiek turime rimtų veikalų, bet jų vietoje išleidžiame tik pusmėčius?

Atėjo mada, kad bet koks judėjimas, vengias kultūros vardą įpinti, yra panašus i pilietį. Naujų metų sutikimas su taksedu išrioglinusį, bet pamiršusį marškiniu užsidėti. Jai reikia marškinių, tai kokių? Ko mes pageidaujame iš kultūrinių pastangų, iš šio būtinio mūsų vargingos veiklos priedo?

Sutiksime, — jei reikia priedo, jį įsigysim. Bet už ką. Doras žiedas nuo virtuvės suskurdusiam žmonos pirštui papuošti kainuoja keleriopai daugiau, kaip jos pačios pasišūta balinė suknelė, batai, rankinukas ir auksareliai kartu. Ar ne panašiai bus su tuo priedu — kultūra, kai reikės pinigų paieškoti? Kai kas sako: kultūrinis gyvenimas yra būtinybė. Mes tyliuokais sutinkame, nes lyg bijomės nekultūringais pasirodyti, jei prieštaraujame. Bet tie "kai kas" gal tik gudrus savo prekės pardavėjai, moką mums įstilyti tai, ko nereikia.

Šie klausimai bus nagrinėjami JAV LB Tarybos sesijoje 1975 m. birželio mėn. 22 d. Clevelande. Jūs pristatys A. Kairys, dr. A. Klimas, dr. R. Silbajoris, dr. A. Damušis ir kt., o per dvi valandas laiko bandys išskendinti visi Tarybos nariai. Kelianos problemos nėra lengvai sprendžiamos, ir atsakymai i jas, nors formulavime dalyvaus apie 60 asmenų, nebūtinai bus patys tiksliausi.

si. Būtinai yra ir visuomenės dėmesys, nes iš jos bus laukiama pritarimo ir lėšų. Keliolikos mokslininkų darbus apkalbės kelios dešimtys, bet finansuos keliolika tūkstančių. Tad reikia žinoti, ar šie užmojai yra tik pap-

prasta mada, ar būtinybė. Be to, bus žvelgiama i ateitį bent dešimtmečiu pirmyn.

Klausykime ir patys kalbėkime.

V. Volertas

PIRMAS PLANINGAS ŽINGSNIS

Daug rašalo išlėta, daug ilgų kalbų išdrožta, daug paraginimų išporinta, raginant mūs visus daugiau domėtis lietuviškąja kultūra, jos ugdymu, jos brandinimu, jos pertelkimu bei naudojimu.

"Genys margas, o svietas dar margsnis" — sako sena patarlė. Taip ir pačios kultūros aptarimai bei supratimai yra labai įvairūs. Vieni linke kultūrą suprasti kuo plačiausiai: čia įeity beveik visinė tik kultūriniai, bet ir svietimo, religijos, beveik visi organizuoti visuomenės pastreiskimai. Kiti norėty kultūrą suprasti daug siauriau: tai būtų daugiau tikrosi meno, mokslo ir kitų sričių individuali kūryba bei jos pertelkimas.

Neverta čia mums i tuos ginčus leistsis, nes tik dar daugiau spaudos daų suvartosime... Svarbu paminti tai, kad pirmą kartą JAV LB Tarybos sesijoje (1975.VL.21-22 Clevelande bus pamėginta konkrečiai paplanuoti kultūrinius klausimus — keletriems metams i prieki.

Kaip jau keliolika atveju šiame kult. priede ir kitur spaudoje buvo rašyta, JAV LB Kultūros taryba buvo prieš kiek laiko nepaprastai sunkiomis pastangomis sudaryta ir ši KT pradėjo darbą. To nelengvo darbo rezultatai buvo susumuoti KT pirmi-

"KONTINENTO" TREČIASIS NUMERIS

Europoje jau pasirodė ir trečiasis Sovietų disidentų iniciatyva leidžiamo, tarptautinio žurnalo "Kontinent" numeris (412 psl.), kurio vyr. redaktoriumi yra Vl. Maksimov (1932 m. gimęs Maskvoje), o atsak. sekr. Ig. Golomstok (1929 m. g. irgi Maskvoje). Redakcinėje kolegijoje, viso 22 asmenys: Raimond Aaron, Perzy Giedroyč, Gustaw Gerling — Grudzinski, Milovan Djilas, Arthur Koestler, Robert Conquest, Andrei Sacharov, Ignazio Silone, Jozef Czapki, Karl — Gustav Stroehm ir kiti, kurių dauguma yra pagarsėję ypač savo antikomunistiniais rašiniais, aštria Maskvos režimo kritika.

Žurnalas leidžiamas Vakarų Vokietijoje. Jo pavadinimas užrašytas naujo numerio viršelyje dešimčia kalbų, ju tarpe ir lietuvių kalba: "Kontinentas". Tituliniam žurnalo puslapyje parašyta, kad tai "Literatūrinis, visuomeniniai politinis ir religinis žurnalas"... leidžiamas penkiomis kalbomis: rusų, vokiečių, prancūzų, italų, anglų (pirmąčiąsiai pasirodo rusų kalba) ir kurio "puslapiuose skelbiama šiuolaikinė Rytų Europos proza, poezija, publicistika". Sprendžiant iš iki šiol pasirodžiusių trijų numerių, tai aiškiai antisovietinis tarptautinio pobūdžio žurnalas.

"Rytų Europos dialogas" skyriuje yra Valentino Morozovo rašinys (161-186 p.) "Resistencijos kronika", kuriame nušviečiama Maskvos "atstovų" antitautinė ir antireliginė veikla vienaime huculų kalme (Vakarų Ukrainos kalnuose) siekiant visiškai sunaikinti ukrainietiską to kaimo savitumą. Autorius (v. M. — ukrainiečių istorikas, rašytojas, 1970 m. pakartotinai rusų suimtas ir už "rašinėjamą pogrindžio spaudoje ir antisovietinę propagandą" nuteistas: 6 metais kalėjimo, 3 metais griežto režimo stovyklos ir 5 metus ištrėmimo) pareiškia, kad amžių bėgyje tą savitumą padėjo išlaikyti, visų pirma, ukrainiečių unitų (Rytų ap-

ros ir Balchašo ežero). Su to sukilimo vadovybe "derėjosi" MVD generolas, specialiai atvykęs iš Alma-Atos (Kazachstano sostinės), iki MVD sutraukė savo karinius dalinius, tankus. Visi to sukilimo vadovai buvo sušaudyti. Kingiro ir kitų tos apylinkės stovyklų 1954 m. sukilimas rėšosi su 1953 m. sukilimu Vorkutoje, iš kur nemaža ano sukilimo dalyvių buvo perkelta i Kingirą.

Toliau tame pat skyriuje yra (362-398 p.) tęsiami kardinolo J. Mindszenty atsiminimai (pradėti spausdinti jau 1 ir 2 numeriuose ir numatomi baigti 4-me numeryje), ypač liečiantys jo kovą su komunistiniu režimu dėl Vengrijos Bažnyčios laisvių.

"Redaktorius skyltyje" pateikti: Tarptautinio PEN klubo, Tremties rašytojų sekcijos pirmininko Algirdo Landsbergio 1974. XII.1 ir Lietuvių rašytojų draugijos pirmininko Leonardo Andriekauso 1974.XII.15 d. sveikinimai, pažadant savo bendradarbiavimą. Sekančiame, 4-me numeryje bus, atrodo, ir lietuviams įdomūs rašiniai: Ab. Avtorchanovo "Ribentropo - Molotovo pakto užkulisinė istorija" ir Jul. Mieroszews-

ki "Rusiškasis - lenkiškasis kompleksas ir Ukrainos, Lietuvos bei Gudijos teritorijos". J. Dainauskas

Užbaigsime tuo pačiu sakiniu, — kuriuo baigiamas 32 puslapių Kultūrinės veiklos planas - projektas: "Neklausk, ką tau lietuvių duoda, bet klausk, ką tu duodi lietuviųbei!"

A. Klimas

tingas liaudies meno kūrybos puoselėjimas. Būdinga, kad po II-jo pasaulinio karo prijungtose ukrainiečių žemėse Bažnyčios administracinis reikalus tvarko buvę enkavedistai. Liaudies meno kūriniai ne tik išgrobstomi, bet ir naikinami.

Toliau tame pat skyriuje (186-197 p.) yra ukrainiečių kardinolo Juozapo Slipyj rašinys: "Kur rasti teisingumą? (Apie ukrainiečių katalikų bažnyčios tragišką likimą), kuriame pateikiama kardinolo kalba, pasakyta vyskupų sinode, Romoje, 1974 m. spalio mėnesį. Kardinolas Slipyj, 17 metų yra išbuves Sovietų kalinių stovyklose.

Skyriuje "Saltiniai", pateikiant ištraukas, aptariami vengro gydytojo Fr. Varkoni-Leber, išbuvusio Sovietų stovyklose nuo 1945 iki 1955 metų atsiminimai (323-361 p.), o ypač apie Kingiro stovyklos sukilimą, vykusį 1954 m. nuo gegužės 15 iki birželio 27 dienos. Kingiro stovykla priklausė prie didelės Džekazgano stovyklų grupės (Kazachstane, maždaug pusiauokely tarp Aralo jū-

ros ir Balchašo ežero). Su to sukilimo vadovybe "derėjosi" MVD generolas, specialiai atvykęs iš Alma-Atos (Kazachstano sostinės), iki MVD sutraukė savo karinius dalinius, tankus. Visi to sukilimo vadovai buvo sušaudyti. Kingiro ir kitų tos apylinkės stovyklų 1954 m. sukilimas rėšosi su 1953 m. sukilimu Vorkutoje, iš kur nemaža ano sukilimo dalyvių buvo perkelta i Kingirą.

Toliau tame pat skyriuje yra (362-398 p.) tęsiami kardinolo J. Mindszenty atsiminimai (pradėti spausdinti jau 1 ir 2 numeriuose ir numatomi baigti 4-me numeryje), ypač liečiantys jo kovą su komunistiniu režimu dėl Vengrijos Bažnyčios laisvių.

"Redaktorius skyltyje" pateikti: Tarptautinio PEN klubo, Tremties rašytojų sekcijos pirmininko Algirdo Landsbergio 1974. XII.1 ir Lietuvių rašytojų draugijos pirmininko Leonardo Andriekauso 1974.XII.15 d. sveikinimai, pažadant savo bendradarbiavimą. Sekančiame, 4-me numeryje bus, atrodo, ir lietuviams įdomūs rašiniai: Ab. Avtorchanovo "Ribentropo - Molotovo pakto užkulisinė istorija" ir Jul. Mieroszews-

ki "Rusiškasis - lenkiškasis kompleksas ir Ukrainos, Lietuvos bei Gudijos teritorijos". J. Dainauskas

Užbaigsime tuo pačiu sakiniu, — kuriuo baigiamas 32 puslapių Kultūrinės veiklos planas - projektas: "Neklausk, ką tau lietuvių duoda, bet klausk, ką tu duodi lietuviųbei!"

A. Klimas

tingas liaudies meno kūrybos puoselėjimas. Būdinga, kad po II-jo pasaulinio karo prijungtose ukrainiečių žemėse Bažnyčios administracinis reikalus tvarko buvę enkavedistai. Liaudies meno kūriniai ne tik išgrobstomi, bet ir naikinami.

Toliau tame pat skyriuje (186-197 p.) yra ukrainiečių kardinolo Juozapo Slipyj rašinys: "Kur rasti teisingumą? (Apie ukrainiečių katalikų bažnyčios tragišką likimą), kuriame pateikiama kardinolo kalba, pasakyta vyskupų sinode, Romoje, 1974 m. spalio mėnesį. Kardinolas Slipyj, 17 metų yra išbuves Sovietų kalinių stovyklose.

Skyriuje "Saltiniai", pateikiant ištraukas, aptariami vengro gydytojo Fr. Varkoni-Leber, išbuvusio Sovietų stovyklose nuo 1945 iki 1955 metų atsiminimai (323-361 p.), o ypač apie Kingiro stovyklos sukilimą, vykusį 1954 m. nuo gegužės 15 iki birželio 27 dienos. Kingiro stovykla priklausė prie didelės Džekazgano stovyklų grupės (Kazachstane, maždaug pusiauokely tarp Aralo jū-

ros ir Balchašo ežero). Su to sukilimo vadovybe "derėjosi" MVD generolas, specialiai atvykęs iš Alma-Atos (Kazachstano sostinės), iki MVD sutraukė savo karinius dalinius, tankus. Visi to sukilimo vadovai buvo sušaudyti. Kingiro ir kitų tos apylinkės stovyklų 1954 m. sukilimas rėšosi su 1953 m. sukilimu Vorkutoje, iš kur nemaža ano sukilimo dalyvių buvo perkelta i Kingirą.

Toliau tame pat skyriuje yra (362-398 p.) tęsiami kardinolo J. Mindszenty atsiminimai (pradėti spausdinti jau 1 ir 2 numeriuose ir numatomi baigti 4-me numeryje), ypač liečiantys jo kovą su komunistiniu režimu dėl Vengrijos Bažnyčios laisvių.

"Redaktorius skyltyje" pateikti: Tarptautinio PEN klubo, Tremties rašytojų sekcijos pirmininko Algirdo Landsbergio 1974. XII.1 ir Lietuvių rašytojų draugijos pirmininko Leonardo Andriekauso 1974.XII.15 d. sveikinimai, pažadant savo bendradarbiavimą. Sekančiame, 4-me numeryje bus, atrodo, ir lietuviams įdomūs rašiniai: Ab. Avtorchanovo "Ribentropo - Molotovo pakto užkulisinė istorija" ir Jul. Mieroszews-

ki "Rusiškasis - lenkiškasis kompleksas ir Ukrainos, Lietuvos bei Gudijos teritorijos". J. Dainauskas

Užbaigsime tuo pačiu sakiniu, — kuriuo baigiamas 32 puslapių Kultūrinės veiklos planas - projektas: "Neklausk, ką tau lietuvių duoda, bet klausk, ką tu duodi lietuviųbei!"

A. Klimas

tingas liaudies meno kūrybos puoselėjimas. Būdinga, kad po II-jo pasaulinio karo prijungtose ukrainiečių žemėse Bažnyčios administracinis reikalus tvarko buvę enkavedistai. Liaudies meno kūriniai ne tik išgrobstomi, bet ir naikinami.

Toliau tame pat skyriuje (186-197 p.) yra ukrainiečių kardinolo Juozapo Slipyj rašinys: "Kur rasti teisingumą? (Apie ukrainiečių katalikų bažnyčios tragišką likimą), kuriame pateikiama kardinolo kalba, pasakyta vyskupų sinode, Romoje, 1974 m. spalio mėnesį. Kardinolas Slipyj, 17 metų yra išbuves Sovietų kalinių stovyklose.

Skyriuje "Saltiniai", pateikiant ištraukas, aptariami vengro gydytojo Fr. Varkoni-Leber, išbuvusio Sovietų stovyklose nuo 1945 iki 1955 metų atsiminimai (323-361 p.), o ypač apie Kingiro stovyklos sukilimą, vykusį 1954 m. nuo gegužės 15 iki birželio 27 dienos. Kingiro stovykla priklausė prie didelės Džekazgano stovyklų grupės (Kazachstane, maždaug pusiauokely tarp Aralo jū-

ros ir Balchašo ežero). Su to sukilimo vadovybe "derėjosi" MVD generolas, specialiai atvykęs iš Alma-Atos (Kazachstano sostinės), iki MVD sutraukė savo karinius dalinius, tankus. Visi to sukilimo vadovai buvo sušaudyti. Kingiro ir kitų tos apylinkės stovyklų 1954 m. sukilimas rėšosi su 1953 m. sukilimu Vorkutoje, iš kur nemaža ano sukilimo dalyvių buvo perkelta i Kingirą.

Toliau tame pat skyriuje yra (362-398 p.) tęsiami kardinolo J. Mindszenty atsiminimai (pradėti spausdinti jau 1 ir 2 numeriuose ir numatomi baigti 4-me numeryje), ypač liečiantys jo kovą su komunistiniu režimu dėl Vengrijos Bažnyčios laisvių.

"Redaktorius skyltyje" pateikti: Tarptautinio PEN klubo, Tremties rašytojų sekcijos pirmininko Algirdo Landsbergio 1974. XII.1 ir Lietuvių rašytojų draugijos pirmininko Leonardo Andriekauso 1974.XII.15 d. sveikinimai, pažadant savo bendradarbiavimą. Sekančiame, 4-me numeryje bus, atrodo, ir lietuviams įdomūs rašiniai: Ab. Avtorchanovo "Ribentropo - Molotovo pakto užkulisinė istorija" ir Jul. Mieroszews-

ki "Rusiškasis - lenkiškasis kompleksas ir Ukrainos, Lietuvos bei Gudijos teritorijos". J. Dainauskas

Užbaigsime tuo pačiu sakiniu, — kuriuo baigiamas 32 puslapių Kultūrinės veiklos planas - projektas: "Neklausk, ką tau lietuvių duoda, bet klausk, ką tu duodi lietuviųbei!"

A. Klimas

tingas liaudies meno kūrybos puoselėjimas. Būdinga, kad po II-jo pasaulinio karo prijungtose ukrainiečių žemėse Bažnyčios administracinis reikalus tvarko buvę enkavedistai. Liaudies meno kūriniai ne tik išgrobstomi, bet ir naikinami.

Toliau tame pat skyriuje (186-197 p.) yra ukrainiečių kardinolo Juozapo Slipyj rašinys: "Kur rasti teisingumą? (Apie ukrainiečių katalikų bažnyčios tragišką likimą), kuriame pateikiama kardinolo kalba, pasakyta vyskupų sinode, Romoje, 1974 m. spalio mėnesį. Kardinolas Slipyj, 17 metų yra išbuves Sovietų kalinių stovyklose.

Skyriuje "Saltiniai", pateikiant ištraukas, aptariami vengro gydytojo Fr. Varkoni-Leber, išbuvusio Sovietų stovyklose nuo 1945 iki 1955 metų atsiminimai (323-361 p.), o ypač apie Kingiro stovyklos sukilimą, vykusį 1954 m. nuo gegužės 15 iki birželio 27 dienos. Kingiro stovykla priklausė prie didelės Džekazgano stovyklų grupės (Kazachstane, maždaug pusiauokely tarp Aralo jū-

ros ir Balchašo ežero). Su to sukilimo vadovybe "derėjosi" MVD generolas, specialiai atvykęs iš Alma-Atos (Kazachstano sostinės), iki MVD sutraukė savo karinius dalinius, tankus. Visi to sukilimo vadovai buvo sušaudyti. Kingiro ir kitų tos apylinkės stovyklų 1954 m. sukilimas rėšosi su 1953 m. sukilimu Vorkutoje, iš kur nemaža ano sukilimo dalyvių buvo perkelta i Kingirą.

Toliau tame pat skyriuje yra (362-398 p.) tęsiami kardinolo J. Mindszenty atsiminimai (pradėti spausdinti jau 1 ir 2 numeriuose ir numatomi baigti 4-me numeryje), ypač liečiantys jo kovą su komunistiniu režimu dėl Vengrijos Bažnyčios laisvių.

"Redaktorius skyltyje" pateikti: Tarptautinio PEN klubo, Tremties rašytojų sekcijos pirmininko Algirdo Landsbergio 1974. XII.1 ir Lietuvių rašytojų draugijos pirmininko Leonardo Andriekauso 1974.XII.15 d. sveikinimai, pažadant savo bendradarbiavimą. Sekančiame, 4-me numeryje bus, atrodo, ir lietuviams įdomūs rašiniai: Ab. Avtorchanovo "Ribentropo - Molotovo pakto užkulisinė istorija" ir Jul. Mieroszews-

ki "Rusiškasis - lenkiškasis kompleksas ir Ukrainos, Lietuvos bei Gudijos teritorijos". J. Dainauskas

Užbaigsime tuo pačiu sakiniu, — kuriuo baigiamas 32 puslapių Kultūrinės veiklos planas - projektas: "Neklausk, ką tau lietuvių duoda, bet klausk, ką tu duodi lietuviųbei!"

A. Klimas

tingas liaudies meno kūrybos puoselėjimas. Būdinga, kad po II-jo pasaulinio karo prijungtose ukrainiečių žemėse Bažnyčios administracinis reikalus tvarko buvę enkavedistai. Liaudies meno kūriniai ne tik išgrobstomi, bet ir naikinami.

Toliau tame pat skyriuje (186-197 p.) yra ukrainiečių kardinolo Juozapo Slipyj rašinys: "Kur rasti teisingumą? (Apie ukrainiečių katalikų bažnyčios tragišką likimą), kuriame pateikiama kardinolo kalba, pasakyta vyskupų sinode, Romoje, 1974 m. spalio mėnesį. Kardinolas Slipyj, 17 metų yra išbuves Sovietų kalinių stovyklose.

Skyriuje "Saltiniai", pateikiant ištraukas, aptariami vengro gydytojo Fr. Varkoni-Leber, išbuvusio Sovietų stovyklose nuo 1945 iki 1955 metų atsiminimai (323-361 p.), o ypač apie Kingiro stovyklos sukilimą, vykusį 1954 m. nuo gegužės 15 iki birželio 27 dienos. Kingiro stovykla priklausė prie didelės Džekazgano stovyklų grupės (Kazachstane, maždaug pusiauokely tarp Aralo jū-

ros ir Balchašo ežero). Su to sukilimo vadovybe "derėjosi" MVD generolas, specialiai atvykęs iš Alma-Atos (Kazachstano sostinės), iki MVD sutraukė savo karinius dalinius, tankus. Visi to sukilimo vadovai buvo sušaudyti. Kingiro ir kitų tos apylinkės stovyklų 1954 m. sukilimas rėšosi su 1953 m. sukilimu Vorkutoje, iš kur nemaža ano sukilimo dalyvių buvo perkelta i Kingirą.

Toliau tame pat skyriuje yra (362-398 p.) tęsiami kardinolo J. Mindszenty atsiminimai (pradėti spausdinti jau 1 ir 2 numeriuose ir numatomi baigti 4-me numeryje), ypač liečiantys jo kovą su komunistiniu režimu dėl Vengrijos Bažnyčios laisvių.

"Redaktorius skyltyje" pateikti: Tarptautinio PEN klubo, Tremties rašytojų sekcijos pirmininko Algirdo Landsbergio 1974. XII.1 ir Lietuvių rašytojų draugijos pirmininko Leonardo Andriekauso 1974.XII.15 d. sveikinimai, pažadant savo bendradarbiavimą. Sekančiame, 4-me numeryje bus, atrodo, ir lietuviams įdomūs rašiniai: Ab. Avtorchanovo "Ribentropo - Molotovo pakto užkulisinė istorija" ir Jul. Mieroszews-

ki "Rusiškasis - lenkiškasis kompleksas ir Ukrainos, Lietuvos bei Gudijos teritorijos". J. Dainauskas

Užbaigsime tuo pačiu sakiniu, — kuriuo baigiamas 32 puslapių Kultūrinės veiklos planas - projektas: "Neklausk, ką tau lietuvių duoda, bet klausk, ką tu duodi lietuviųbei!"

A. Klimas

tingas liaudies meno kūrybos puoselėjimas. Būdinga, kad po II-jo pasaulinio karo prijungtose ukrainiečių žemėse Bažnyčios administracinis reikalus tvarko buvę enkavedistai. Liaudies meno kūriniai ne tik išgrobstomi, bet ir naikinami.

Toliau tame pat skyriuje (186-197 p.) yra ukrainiečių kardinolo Juozapo Slipyj rašinys: "Kur rasti teisingumą? (Apie ukrainiečių katalikų bažnyčios tragišką likimą), kuriame pateikiama kardinolo kalba, pasakyta vyskupų sinode, Romoje, 1974 m. spalio mėnesį. Kardinolas Slipyj, 17 metų yra išbuves Sovietų kalinių stovyklose.

Skyriuje "Saltiniai", pateikiant ištraukas, aptariami vengro gydytojo Fr. Varkoni-Leber, išbuvusio Sovietų stovyklose nuo 1945 iki 1955 metų atsiminimai (323-361 p.), o ypač apie Kingiro stovyklos sukilimą, vykusį 1954 m. nuo gegužės 15 iki birželio 27 dienos. Kingiro stovykla priklausė prie didelės Džekazgano stovyklų grupės (Kazachstane, maždaug pusiauokely tarp Aralo jū-

ros ir Balchašo ežero). Su to sukilimo vadovybe "derėjosi" MVD generolas, specialiai atvykęs iš Alma-Atos (Kazachstano sostinės), iki MVD sutraukė savo karinius dalinius, tankus. Visi to sukilimo vadovai buvo sušaudyti. Kingiro ir kitų tos apylinkės stovyklų 1954 m. sukilimas rėšosi su 1953 m. sukilimu Vorkutoje, iš kur nemaža ano sukilimo dalyvių buvo perkelta i Kingirą.

Toliau tame pat skyriuje yra (362-398 p.) tęsiami kardinolo J. Mindszenty atsiminimai (pradėti spausdinti jau 1 ir 2 numeriuose ir numatomi baigti 4-me numeryje), ypač liečiantys jo kovą su komunistiniu režimu dėl Vengrijos Bažnyčios laisvių.

"Redaktorius skyltyje" pateikti: Tarptautinio PEN klubo, Tremties rašytojų sekcijos pirmininko Algirdo Landsbergio 1974. XII.1 ir Lietuvių rašytojų draugijos pirmininko Leonardo Andriekauso 1974.XII.15 d. sveikinimai, pažadant savo bendradarbiavimą. Sekančiame, 4-me numeryje bus, atrodo, ir lietuviams įdomūs rašiniai: Ab. Avtorchanovo "Ribentropo - Molotovo pakto užkulisinė istorija" ir Jul. Mieroszews-

ki "Rusiškasis - lenkiškasis kompleksas ir Ukrainos, Lietuvos bei Gudijos teritorijos". J. Dainauskas

Užbaigsime tuo pačiu sakiniu, — kuriuo baigiamas 32 puslapių Kultūrinės veiklos planas - projektas: "Neklausk, ką tau lietuvių duoda, bet klausk, ką tu duodi lietuviųbei!"

A. Klimas

tingas liaudies meno kūrybos puoselėjimas. Būdinga, kad po II-jo pasaulinio karo prijungtose ukrainiečių žemėse Bažnyčios administracinis reikalus tvarko buvę enkavedistai. Liaudies meno kūriniai ne tik išgrobstomi, bet ir naikinami.

Toliau tame pat skyriuje (186-197 p.) yra ukrainiečių kardinolo Juozapo Slipyj rašinys: "Kur rasti teisingumą? (Apie ukrainiečių katalikų bažnyčios tragišką likimą), kuriame pateikiama kardinolo kalba, pasakyta vyskupų sinode, Romoje, 1974 m. spalio mėnesį. Kardinolas Slipyj, 17 metų yra išbuves Sovietų kalinių stovyklose.

REDAGUOJA ST. SEMENIENĖ, 6507 S. TROY ST., CHICAGO, ILL. 60629, TELEF. 925-5938

DR. NINAI KRIAUCELIŪNAITEI VIETOJ EPITAFIJOS

"Buvai tu klausimas, Dabar esi sprendimas".

A. Nyka-Niliūnas

Ji buvo moterų ligų gydytoja. Gydytoja ne tik įprastine to žodžio prasme. Ji buvo kitokia.

Ateidama į šį pasaulį, ji atsiėmė visada besišypsantią akis, švelnų balso tembrą, malonius veido bruožus, gabumus ir kilniadvasiškumą. Tos ypatybės buvo idealūs rėmai, į kuriuos ji įrėmė savo gyvenimo tikslą — mediciną. Jos buvo juntamos iš karto, įžengus į kabinetą. Įprastai šiai vietai šaltuma, dažnai dar pastiprintą skubančio gydytojo atokumui, dr. Kriaučeliūnaitei savo asmens magika paversdavo jaukia, intymia atmosfera.

Aišku, nepasibičiuliavot eina į gydytojo kabinetą, o ieškot medicinos pagalbos. Betgi, kai šioji yra teikiama su begalinu atidumu, pasijunti, kad esi žmogus, o ne diagnozas, kad prieš tave sėdįs asmuo nėra medicinos mokslą baigęs amatininkas, pas kurį ateini savo sveikatos reikalų tvarkyti santykiu tu man — aš tau, o asmuo visa savo esybę įsisaugonęs, kad jis yra atsakingas už jam patikėtą didžiausią žmogaus turtą — sveikatą, tarpininkas tarp tavęs ir tavo ligos, besidalinąs tavo skausmais ir džiaugsmais.

Džiaugsmas, menu, tiesiog užkrečiamai tryško iš jos akių, kai ji man prinešė vos gimusią, dar labai nedailią mano dukrelę, sa-

kydama: "Žiūrėkit, kokia ji smulktė ir kokia graži!". Antrą kartą žvilgtelėjus į razinką primenantį veidelį, ir aš įsitikinau, kokia iš tikrųjų ji buvo graži...

Nesėkmės gi atveju ji nesigriebdavo įprastos rutinos — rankų nusiplovimo — posakiu "padariau, ką galėjau". Rimtis ir tokią draugišką užuojautą sklisdavo iš jos, lyg ji būtų kartu mūšį pralaimėjusi, sužeista ir kenčianti. Žinau atvejį, kai būsimajai motinai du kartu nepajėgiai išnešioti gyvo kūdikio, pakartotinai reikalaujančiai atsiųsti sąskaitą už ilgą priežiūrą ir pastangas, daktarė honoraro atsiskė: "Jūsvis nelaimė — mano nelaimė".

Dažnai matydavau ją nuvargusią ir persidirbusią, bet niekad nemačiau niūrios, abejingos, pretenduojančios į poilsį, kurio sumažinimas iki nulio jos sveikatai buvo pastebimai kenksmingas.

Ji buvo visa savo prigimtimi gydytoja, nes gydytoju, kaip ir kunigu, negalima pasidaryti, juo reikia gimti.

Atpildas už tai niekad nebuvo proporcingas jos įdėtam darbu. Artėjant prie pabaigos, kai ateidavo laikas atsisteiti už gydymą, gauti sąžiningai užtarnautą honorarą, visada reikėdavo su dr. Kriaučeliūnaite pasiginčyti: "Užtenka, kiek moka draudimas". — "O už vizitus?" — "Kačia, man malonu padėti jums".

Maniau, kad ši privilegija taikoma tik man, nes buvome senos pažįstamos. Mudvi jau bu-

vome susitikusios. Vilkaviškio gimnazijoje. Tu, Nina, — suole, aš — prie pulsto.

Tačiau neilgai truko atrasti tiesą, — tai nebuvo tik privilegija, tai buvo įprotis, taikomas visoms, tai buvo jos, kaip medikės, credo. — Malonu patarnauti jums visoms, malonu, nes aš juk medikė, mano pareiga, aš teikiu medicinos pagalbą, aš jos nepardavinėju, malonu...

Keistų situacijų esi sukūrusi, Nina. Girdėdavau moteris aimanuojant, kad norėtų tęsti gydymą pas dr. Kriaučeliūnaite, bet nepatogu, nes ji neima už vizitus. Būdavo ir ataklijuji, turinčių pilną teisę užtarnauti pasididžiuoti, kad joms vis dėlto pasisekė atsisteiti.

Šie jos bruožai padarė ją tokią, apie kurią rašomos knygos, sukami filmai, pasakojamos legendos, kurios asmeniui norima pasinaudoti įrodymui dažnai abejojamos tiesos, kad šiame visokio blogio pasaulyje yra ir kilnių žmonių. Jų visais laikais ir visose tautos yra buvę, jų tarpe esi ir Tu, Nina.

Tačiau mes tai supratome per vėlai. Klausimo, kas esi, kodėl taip elgiesi, mes niekad nepanorom spręsti. Sprendimas atėjo savaime.

Kai ant Tavo karsto biro saujelė Vilkaviškio žemės, į tą klausimą atsakė gaili ašarėlė, sužibusi akyse didelio būrio tu, kurioms Tu buvai Gydytoja.

Birutė Drugienė

MŪSŲ VEIKLA

— Sol. Dalia Kučėnienė buvo pakviesta Columbia College Center for New Music muzikos departamento vadovybės dalyvauti jų metiniame koncerte. Kaip "viešnia solistė" su Chicago Chamber Music choru ir orkestru atliko komp. W. Russo "Song of Songs" kantatą. Koncertas įvyko miesto centre Prudential Building pastate birželio 6 d. 8 v. v. koncertų salėje. Dirigavo maestro Joseph Raiser. Visi pusantro tūkstančio bilietai buvo iš anksto išparduoti. Dalia yra atlikusi pagrindinius vaidmenis įvairių operų ir operėčių pastatymuose: Serpino — Serva Padrona (1969 m.), Salomėjos — Sidabrinė diena (1972), Muses — La Boheme (1973), Serpoletos — Kornevilio varpai (1974), Bellabrunos — Meilės daina (1975 m.).

D. Kučėnienė taipgi yra dainavusi pagrindines solistes partijas komp. D. Lapinsko spektakliuose: Gyvoji Legenda, Eglės partija iš op. "Eglė žalčių karalienė" (1971 m.); Il Vigilante del mare — solistės partija (1971); Vilniaus pašvaistė — vokalinę partiją (1973); taip pat Chicago konservatorijoje, akomp. Tex Richardson, komp. D. Lapinsko dainas.

Dalia turėjusi visą eilę reikiamų: L.D.K. Birutės dr-jos (1969), akomp. muz. D. Lapinskiui; žurnalo "Lituanus" (1971), akomp. D. Lapinskiui, iki 1975 m. yra atlikusi 30 koncertų. Penkių metų laikotarpį (1969-1975) priskaitoma 130 viešų, kaip solistės, dalyvavimų. Yra dainavusi įvairiomis kalbomis: lietuvių, lotynų, anglų, vokiečių, hebrajų, prancūzų, italų, ispanų, rusų, portugalų.

Dalia Kučėnienė
Nuotr. V. Noreikos

— Chicago konsularinio korpuso ponių klubas paminėjo 15 m. gyvavimo sukaktį pirmininkės ponios Ilse Kiderlen bute. I. Kiderlen yra Vokietijos generalinio konsulo žmona. Po priešpiečių buvo pagerbtos ir baltomis orchidėjomis papuoštos klubo organizatorės Lietuvos generalinė konsulė J. Daužvardienė, Panamos generalinė konsulė Angela Munoz de Lew ir Paragvajaus vicekonsulė Maria Cabrera de Adler. J. Daužvardienė buvo ypač atžymėta už nuolatinį klubui programų suplanavimą ir jų pravedimą.

— Liet. gen. konsulė J. Daužvardienė dalyvavo Švedijos gen. konsulo Andersson priėmime Švedijos karaliaus gimtadienio proga.

— Pranė Iešmantienė (Dieilininkaitė) buvusi Kudirkos Naumiestyje parapjos vaikų darželio vedėja, po ilgos ligos mirė š. m. sausio 26 d., sulaukusi 81 m. amžiaus. Palaidota K. Naumiestyje. Ji yra dr. Prano Dieilininkaitės sesuo, buvusi vyriausia šeimoje, daug padėjusi broliui ir mokslus eiti.

Ona Biežienė ir Liusė Dargienė, 15-to Gintaro baliaus komiteto pirmininkė, prie valgių stalo debutančių susipažinimo arbatėlyje, suruoštoje Aldonos ir Algirdo Brazių namuose.
Nuotr. V. Noreikos

PENKIOLIKTAS GINTARO BALIUS

Neseniai atšventėme sentimentalią Motinos dieną. Šį sekmadienį stengsimės iškviesti šypseną tėvelio veide. Štai, devynios dukružėlės — gintarėlės, nešinos trispalves gėlių puokštes, pasipuošusios gilios Baltijos skaisčių gintaru, pasirėmusios ant tėvelių stiprių rankų lenksis prieš mielus svečius. O tėveliui — ir mamytei — džiaugsmo ir pasididžiavimo jausmai bujoja: dukruželė stiprios dvasios, sveiko kūno prie lietuviško kamieno linkta, lietuviščių draugių ieško, protėvių dainelę skambią renka ir Sadutė švelnią šoka. Ačiū, ačiū tau, tėveli — ir mamyte — kad lietuviu palikai, mano skrynių kraiti brangų dėjai ir apie Lietuvą kalbėjai...

LORI OUUTĖ RIMKUTĖ, Julijos ir a. a. Prano Bičiūnų dukra, gyvenanti Bridgeporto apylinkėje, baigia Marijos aukštesniąją mokyklą. Taipgi ji lankė Putnamo Katalikų akademiją, Vasario 16-tos gimnaziją Vokietijoje ir Marymont tarptautinę mokyklą Romoje. Yra gavusi pažangių studentų (National Merit) pažymėjimą ir Ilinojaus valstybės pažangių studentų pagyrimą. Poetė. Mėgsta skaityti, keliauti. Studijuos De Paul universitete.

SHARON ONUTĖ PETROSHIŪTĖ, Chicagoje Lietuvos Moterų klubo pirmininkė Sylvijos ir a. a. William Petroshijų dukra, iš Wheaton, baigė Glenbard aukštesniąją mokyklą 3-ju metų laikotarpyje. Talentinga įvairiose meno šakose: keramikoje, braižyme, piešime. Per 2 metus laimėjo 1-mą premiją už skelbimą — "poster" iš apskrities ūkių biuro ir Ilinojaus žemdirbių

Giedrė Onutė Bičiūnaitė
Nuotr. V. Noreikos

draugijos. Yra parašiusi apie lietuviškus Kalėdų papročius scenos veikaluką, kuris buvo atliktas devynios scenoje. Ruošiasi studijuoti Northern Illinois universitete.

LORI ONUTX RIMKUTĖ, Loretos ir dantų gydytojo Edwardo Richardo Rimkų dukra, gyvenanti La Grange Parke, baigia Lyons Township aukštesniąją mokyklą, kur per 2 metus buvo išrenkama į studentų tarybą. Kalba ispaniškai ir, silpniau rusiškai. Vicepirmininkė ir pirmininkė "Ateities šeimininkų Amerikoje" organizacijos. Skautė. Junior Achievement organizacijos narė. Laisvalaikis pašvenčia, dirbdama su fiziniai ir protiniai paliegiusiais vaikučiais. Toliemesnės studijoms pasirinko namų ekonomijos mokslą Kentucky universitete, Lexington, Ky.

DAUG STUDENTŲ

Illinois Circle universitetas Chicagoje šiemet švenčia dešimtmetį. Jame šiemet 18,326 studentai.

Lori Onutė Rimkutė
Nuotr. V. Noreikos

Sharon Onutė Petroshijūtė

GINTARO BALIUS IR STIPENDIJOS

Chicago Lietuvos moterų klubo priešpiečiuose, suruoštuose birželio 4 d. Beverly Country Club salėje, Liusė Dargienė, 15-jo Gintaro baliaus komiteto pirmininkė, supažindino klubo nares ir gausiai atsilankiusias viešnias su šiuo metų devyniomis gintarėlėmis. Klubo garbės pirmininkė Lietuvos generalinė konsulė Juzė Daužvardienė, sveikino jaunas lietuviškas bei skatino klubo nares tęsti toliau šią gražią tradiciją. G. 9 debutantės, apdovanotos gintaro medalijonais, kuriais jos bus pasipuošusios pristatymo baliuje sekmadienį, birželio 15 d., išpildė savo talentų programą. Vienos jų pašoko, kitos deklamavo ar iš savo kūrybos paskaitė. Jų koordinatore — Beverly Brazytė — Opelkienė, pirmojo Gintaro baliaus debutantė.

Kiekvieno Gintaro baliaus metu yra įteikiamos stipendijos lietuviškos studentėms, reikalingom finansinė paramos. Dalios Bobelienės, stipendijų komiteto pirmininkės, pastangomis šmet trys studentės gauna piniginę paramą, skiriamą iš 1974 m. Gintaro baliaus pelno: OFELIJA LORETA BARSKETYTĖ, GENUTĖ VILIJA DAINYTĖ ir EUGENIJA STANCIUSKAITE — visos Marijos aukšt. mokyklos abiturientės. Džiugu matyti darbščią klubo narių ranką, tiesiamą reikalingai paramai suteikti.

Karalienės Elisabethos piano varžybos

Velionės Belgijos karalienės Elisabethos tradicinės piano koncertų varžybos Briuselyje šiais 1975 metais baigėsi birželio 1 dieną. Kaip ir dažnai, pirmas vietas varžybose laimėjo rusai — Maskvos konservatorijos absolventai. Pirmą vietą laimėjo 20 metų amžiaus rusas pianistas Michailas Fernand, kartu ir 200.000 frankų karalienės Elisabethos premiją. Antrą vietą ir Belgijos vyriausybės 150.000 frankų premiją atiteko rusui Stanislovui Igolinskui. Trečią vietą laimėjo rusas Jurij Jegorov, kartu ir 125.000 frankų. Ketvirtą vietą atiteko amerikiečiui Larry Graham, kartu ir 100.000 frankų. Penktą vietą ir 75.000 frankų laimėjo rusas Sergejus Juškevičius. Šeštą vietą ir 65.000 frankų laimėjo prancūzas Olivier Gardon. Septintą vietą ir 55.000 frankų — rusas Michailas Petuchov. Aštuntą vietą ir 45.000 frankų Belgijos pianistė Evylyne Brancart. Devintą vietą ir 35.000 frankų — japonė Haroemi Hanafosa. Dešimtą vietą ir 30.000 frankų — argentinietis Daniel Rivera; Vienuolikta vietą ir 25.000 frankų atiteko Belgijos pianistei Dominique Cornil; Dvyliktą vietą ir 20.000 frankų laimėjo Austrijos pianistė Seta Tangel.

Kai Sovietų Sąjunga šiose varžybose laimėjo sau tris pirmąsias vietas, tai pirmas toks išskirtinis įvykis. Per visas ligšiolines varžybas nuo 1951 metų rusai nebuvo laimėję daugiau kaip dvi pirmąsias vietas: 1951 m. ir 1963 m. smuiko ir 1964 ir 1968 m. piano varžybas. Jau per pirmąjį kandidatų - kandidatėlių sijojimą varžybų pirmininkui Marcel Poot'ui buvo aišku, kad rusai laimės sau pirmąsias vietas. Daugis net spėjo jiems visas penkias pirmąsias vietas, tačiau ketvirta vieta atiteko vieninteliui JAV kandidatui.

Aplamai šios 1975 m. Karalienės Elisabethos piano varžybos muzikos žinovų laikomos aukštos kvalifikacijos ir gerai pasisekusios.

AMŽIAUS NENUGALIMA KULTŪRININKĖ

Kai daugelis kitų, jei dar sulaukia 80 m., džiaugiasi galį pereiti per kambarį, į kiemą išėiti, tai Janina Narūnė - Markevičiūtė pasiilieka guvi kultūrininkė, laikraščių bendradarbė ir vis naujų knygų autorė, tebeveikli visuomenininkė. Ji gimė 1895 m. gegužės 17 d. Baigusi Panevėžio gimnaziją, studijavo agronomiją Petrapily. Jau nuo gimnazijos laikų įsitraukė į organizacinę veiklą: vaidino lietuvių scenos mėgėjų ratelį, bendradarbiavo slapta laikraštyje. Porą metų mokytojavo naujai Panevėžyje įsteigtoje Saulės mokykloje, išvykusi studijuoti į Petrapilį, pasižymėjusi studentų veikloje, buvo išrinkta į valdybą. Tverėje dirbo Lietuvos tremtinių komiteto švietimo sekcijoje, ruošė vaidinimus.

Atsikūrus laisvai Lietuvai, grįžo tėvynėn. 1918 m. dirbo Žemės ūkio ministerijoje Vilniuje ir Kaune, būdama žemės ūkio spaudos referentė, švietimo skyriaus sekretorė, Mūsų Žemės redaktorė. Prisidėjo prie Lietuvos vaiko dr-jos įsteigimo ir buvo ilgametė jos narė. Gražinos draugijos vicepirmininkė, redagavo moterų skyrius laikraščiuose: Lietuva, Lietuvos Žinios, Rytas, Ūkininko Patarėjas, suorganizavo ir redagavo moterų radijo pusvalandžius (1928 m.), bendradarbia-

vo žurnaluose.

Ir išėjimoje reikėsi visuomeninėje veikloje. Išvykusi 1948 m. į Kolumbiją, iš ten bendradarbiavo lietuvių spaudoje. Iškėjęsi už inž. P. Narutavičiaus, o šiam mirus — po kiek laiko už prof. K. Pakšto, buvo jiems nuoširdi gyvenimo draugė ir jų globėja. Išėjimoje ypač pasireiškė atskirais leidiniais, pirmiausia skirtingais vaikams. Parasė legendą apie gintarą — "Gintarėlė", kuri buvo išversta į ispanų, anglų ir vokiečių kalbas. Jos eilėraščių rinkinys vaikams "Jaunieji daigeliai" išėjo dviem laidomis. Pasirodė jos Lietuvos vaizdai eilėraščiųose: "Gintaro takais", atsiminimai apie prof. K. Pakštą — "Sutemos", kalėdinė pasaka "Snaigių karalaitė", eiluotas pasakojimas "Birutės rytas", vėl Kalėdų pasaka "Miško viešnia", eiluotas Lietuvos linų aprašymas "Linėliai", atsiminimai apie G. Petkevičiūtę ir 3 rašytojus — "Trys ir viena", poemėlė vaikams "Rūtėlės aitvaras", eiluotas pasakojimas "Mūsų žvirblis", o paskutinis spaudai atiduotas eiluotas kūriny, vaizduojas 12 mėnesių, "Tėvynės metai". Jos eilėraščiai vaikams sklاندūs ir skambūs.

Tie leidiniai iliustruoti pažangių dailininkų, kaip V. Abraitie-

Janina Narūnė

nė, M. Kulmanienė, Z. Sodeikiėnė, V. Alekniėnė ir V. Aleksandravičiūtė. Sukaktuvininkė tebėra pajėgi reikštis ir toliau kūrybos bei visuomeninės veiklos srityse. Sveikiname ir džiaugiamės.

Juozas Daugailis

EGIPTIETĖ APIE MOTERŲ TEISES

Jihan Sadat, pirmoji moteris, pasirodžiusi viešai Egipto valstybės reikaluose gal net nuo pat Kleopatros laikų, pasakė spaudai, kad ir jai tenka pasiginčyti su savo vyru prezidentu Anwar Sadat apie moterų teises, nors jis esmėje ir pritaria. Ji keliai po Vakarų Vokietiją, studijuodama megių dailininkų, kaip V. Abraitie-